

Jaarverslag 2022
16 februari 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord van de bestuurder	4
1. GasTerra	6
1.1. Over GasTerra	6
1.1.1. Missie, visie en strategie	6
1.2. De gaswaardeketen	7
1.3. Onze omgeving – Gas	8
1.3.1. Aanbod Groningen en kleine velden	9
1.3.2. Nederlandse vraag/aanbod balans	11
1.3.3. Europese vraag/aanbodbalans en gasprijzen	12
1.3.4. Market Correction Mechanism	13
1.3.5. Gashandelsplaatsen – ontwikkeling hubs	14
1.3.6. Energie- en klimaatbeleid	15
1.3.7. Regulering	15
1.4. Onze omgeving – Groen	16
1.4.1. Groen gas	17
1.4.2. Waterstof	17
1.5. Onze omgeving – Groningen	18
1.5.1. Sponsoring	18
1.5.2. Educatie	19
1.5.3. Lokale inkoop	19
1.6. In dialoog met onze omgeving	19
1.6.2. Waardecreatiemodel	22
1.7. Samenvatting resultaten	24
2. Materiële onderwerpen	25
2.1. Contractuele verplichting	25
2.1.1. Heronderhandelingen	25
2.1.2. Afbouw GasTerra	25
2.1.3. Contract Gazprom	26
2.2. Economische prestatie	26
2.2.1. Inkoop	26
2.2.2. Levering	26
2.2.3. Beprijzing	27
2.2.4. Transport	27
2.3. Rol van GasTerra in de gasmarkt	28

2.3.1. Gaswinning Groningen	28
2.3.2. Inzet bergingen	29
2.3.3. Kennisdeling	29
2.4. Duurzame inzetbaarheid	30
3. Governance	31
3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen	31
3.1.1. Samenstelling	31
3.1.2. Vergaderingen	32
3.1.3. Doelstellingen en strategie	33
3.1.4. Personele aangelegenheden	34
3.1.5. Audit Commissie	34
3.1.6. Zelfevaluatie	35
3.1.7. Contacten met medewerkers	35
3.1.8. Jaarrekening	35
3.2. Bestuursgegevens	36
3.3. Corporate Governance	36
3.4. Risicoparagraaf	39
4. Jaarrekening	43
4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening	47
5. Overige gegevens	62
5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming	62
5.2. Controleverklaring	63
6. Achtergrondinformatie	71
6.1. Over dit verslag	71
6.1.1. Geïntegreerd verslag	71
6.1.2. Reikwijdte	71
6.1.3. Transparantie	71
6.1.4. Stakeholdermanagement	71
6.1.5. Verslaggevingsprincipes	75
6.2. Feiten en cijfers	75
6.2.1. Personeelsontwikkelingen	75
6.2.2. GasTerra's voetafdruk	76
6.2.3. Standaarden en normen	77
6.2.4. Lidmaatschappen	78
6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen	79
6.2.6. Begrippenlijst	83
6.2.7. GRI Index	84
6.2.8. Colofon	87

Voorwoord van de bestuurder

We hebben een bizar jaar afgesloten. Een jaar waarin we de laatste coronamaatregelen achter ons konden laten, maar opnieuw werden geconfronteerd met de impact van iets onwaarschijnlijks. Een verschrikkelijke oorlog in Oekraïne die in de eerste plaats veel verdriet en leed met zich meebrengt in Oekraïne. Daarnaast heeft het grote gevolgen voor de energiemarkt waardoor het ons allemaal raakt. De gehele industrie, inclusief GasTerra, werd geconfronteerd met een situatie die ongekend was en waarbij we opeens moesten handelen in onontgonnen terrein.

Voor GasTerra betekende dit dat we, ondanks de wetenschap dat we over een paar jaar onze deuren sluiten en ons werkpakket moeten afbouwen, voor nieuwe uitdagingen kwamen te staan. We werden geconfronteerd met een markt waarin we te maken kregen met schaarste, hoge prijsspieken, faillissementen en nationalisatie van energiebedrijven, bedrijfssluitingen, ongekende ingrepen in de markt vanuit Europa en enorme energierekeningen voor consumenten.

In 2022 hebben we 39,2 miljard kubieke meter aardgas verkocht en onze omzet bedroeg 35,5 miljard euro. Vanwege de hoge prijzen is dit de hoogste omzet ooit, maar daar staat tegenover dat de inkoopkosten evenredig stegen. De grote prijsbewegingen en het extreme prijsniveau zorgden voor bijzondere uitdagingen ten aanzien van financiering van de gashandel en het vullen van de ondergrondse gasopslagen. We zijn er trots op dat het is gelukt om de ons ter beschikking staande bergingen tot het gewenste niveau te vullen, zodat Nederland en de ons omringende landen met een gerust hart de winter in konden gaan. Ik wil hier mijn grote waardering uitspreken voor mijn collega's die in deze omgeving zulk voortreffelijk werk zijn blijven leveren.

Verder kregen we te maken met schending van de contractuele afspraken door Gazprom. Eind maart stelde de Russische overheid dat Russisch gas voortaan in roebels betaald zou moeten worden. Ongeacht bestaande contractuele afspraken staakte Gazprom de levering met ingang van 31 mei 2022.

De gaswinning uit het Groningenveld staat in het gasjaar 2022/2023 op een kantelpunt. Het veld gaat op de waakvlam en er mag alleen in uitzonderlijke gevallen een beperkt aanvullend beroep op worden gedaan. Helaas hebben inwoners van het gebied nog steeds grote zorgen over de versterking en schadeherstel. In 2022 vond de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen plaats waar GasTerra veel informatie voor heeft aangeleverd. Ook zijn huidige en voormalige bestuurders van GasTerra door de commissie gehoord. Het eindrapport van de commissie wordt op 24 februari 2023 gepresenteerd.

Als gevolg van de turbulentie in de markt heeft GasTerra in 2022 twee keer uitleg aan Tweede Kamerleden gegeven. In maart vond een "Rondetafelgesprek Russisch gas" plaats waarin we onze inzichten over het wegvallen van Russisch gas hebben gedeeld. In december hebben we Tweede Kamerleden in een Technische briefing geïnformeerd over gascontracten en prijsvorming. Ondanks de extreem hoge prijzen moeten we constateren dat de gasmarkt is blijven functioneren als een middel om schaars goed te verdelen. Deze opmerking doet echter volstrekt geen recht aan het leed en de schade die bedrijven en burgers hebben ervaren als gevolg van de hoge gasprijzen.

Het is niet te voorspellen hoe het komende jaar eruit zal zien. Het prijsplafond in Nederland voor de consumenten en het op Europees niveau afgesproken prijsplafond op de groothandelsmarkt zijn weliswaar in 2022 overeengekomen maar zullen pas in 2023 merkbaar zijn. Met name over de effecten van het Europese prijsplafond op de werking van de gashandel bestaat bij ons zorg omdat het onzeker is wat het effect is van deze maatregelen op de voornaamste handelsplaats van Europa.

Ondertussen bouwen we GasTerra, ondanks de bijzondere marktomstandigheden en de voortdurende relevantie van ons bedrijf in de gasmarkt, verder af. Dit betekent dat we regelmatig afscheid nemen van collega's die hun loopbaan elders voortzetten, maar ook dat we in een krappe arbeidsmarkt erin slagen om nieuwe medewerkers aan te trekken om de continuïteit te waarborgen.

Voor 2023 wens ik ten eerste dat Rusland spoedig stopt met de oorlog in de Oekraïne en dat energiemarkten weer in rustiger wateren terechtkomen. Maar ook dat we ons voordeel doen met de lessen over leveringszekerheid, energiebesparing en energietransitie, die 2022 ons geleerd heeft. Ik kijk er met het GasTerra-team hoopvol en met vertrouwen naar uit.

Annie Krist
CEO

1. GasTerra

1.1. Over GasTerra

GasTerra B.V. is een internationale gashandelsonderneming gevestigd aan de Stationsweg 1 in Groningen. Wij hebben meer dan vijftig jaar ervaring met, en diepe kennis van, de gasmarkt. GasTerra is onderdeel van het Gasgebouw, een publiek-private samenwerking voor de winning en verkoop van aardgas, waarin ook NAM, Shell, ExxonMobil, de Staat en EBN zijn vertegenwoordigd.

GasTerra is de afnemer van gas uit het Groningenveld. Naast het laagcalorische Groningengas, verhandelen we hoogcalorisch gas. Dit gas is voornamelijk afkomstig uit Nederlandse kleine gasvelden in de Noordzee en op land en van importen uit Noorwegen. GasTerra koopt naast deze volumes een groot deel van zijn portfolio in op de Nederlandse gashandelsbeurs TTF. Het door ons ingekochte gas verkopen we op de binnenlandse markt (inclusief TTF) en aan energiebedrijven in de ons omringende landen. Met de bergingen die we onder contract hebben dragen we bij aan de leveringszekerheid ten behoeve van de L-gas gebruikers. Binnen deze rol vallen ook de taken die GasTerra uitvoert ten behoeve van de afbouw van de Groningenproductie.

Als gevolg van de aardbevingsproblematiek heeft het kabinet besloten dat de Groningenproductie wordt afgebouwd en zo snel als mogelijk beëindigd. Met deze beëindiging komt de kernactiviteit en het toekomstperspectief van GasTerra te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld waarmee we toewerken naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten op de geplande datum van 31 december 2024. Voor medewerkers is een sociaal plan overeengekomen. De afbouwfase heeft er inmiddels toe geleid dat diverse medewerkers de organisatie hebben verlaten. In het afbouwplan houden we er rekening mee dat op de vastgestelde einddatum nog een aantal (lang-)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven. Er zal tijdig worden bepaald hoe deze worden nagekomen.

1.1.1. Missie, visie en strategie

Onze missie is de waardemaximalisatie van het aan ons aangeboden Nederlandse aardgas. De organisatie staat voor deze missie terwijl het zich in de afbouwfase bevindt en zich geconfronteerd ziet met ongekende marktomstandigheden. Deze situatie en de fase waarin de afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld zich bevindt is vertaald in de herijking van de visie en de doelstellingen. De visie is dat GasTerra zijn activiteiten gecontroleerd zal afbouwen en overdragen met oog voor de belangen van de stakeholders en het functioneren van de gasmarkt.

GasTerra's missie en visie vallen uiteen in vijf doelen:

- **Volume:** GasTerra draagt bij aan de leveringszekerheid van L-gas en komt zijn inkoop- en verkoopverplichtingen na;
- **Prijs:** GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs. Door prijsrisicomanagement streeft GasTerra ernaar de waarde van de portfolio te beschermen.
- **Kosten:** GasTerra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds;
- **Anticiperen:** GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders;
- **Afbouw:** GasTerra zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen of overdragen. GasTerra zal dit doen met oog voor de belangen van de stakeholders en het functioneren van de gasmarkt.

Aardgas krijgt een andere rol in de toekomstige energievoorziening en wij vinden het belangrijk dat het bij voorkeur alleen daar wordt ingezet waar duurzame bronnen nog geen werkbaar alternatief zijn. Ook in de afbouwfase van de organisatie blijven wij, weliswaar in beperkte mate, werken aan de verduurzaming door de productie van groen gas te bevorderen, bij te dragen aan onderzoek naar waterstof en de opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie te delen.

We ondernemen maatschappelijk verantwoord (MVO) en hebben dit geïntegreerd in onze strategie en ons beleid. Bij beslissingen houden we rekening met stakeholderbelangen. De grondslagen van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO): People, Planet, Profit hebben wij vertaald naar Gas, Groen, Groningen. Daarbij staat Gas voor onze bedrijfsresultaten, Groen voor de energietransitie en Groningen voor onze betrokkenheid bij de regio.

1.2. De gaswaardeketen

GasTerra is onderdeel van de volledige gaswaardeketen van winning tot gebruik en is hierin tot de einddatum actief als handelaar.

De liberalisering van de Europese energiemarkten heeft vrije gashandel mogelijk gemaakt en er zijn diverse marktplaatsen voor gas ontstaan. In Nederland heet deze marktplaats de Title Transfer Facility (TTF). De TTF stelt handelaren in staat gas in te kopen en te verkopen. De handel is virtueel, dat wil zeggen dat alleen het eigendom van gasvolumes wisselt, zonder dat dit consequenties hoeft te hebben voor de fysieke stromen in het transportsysteem. De TTF kent verder – anders dan in de fysieke werkelijkheid – geen verschillende gaskwaliteiten. Marktpartijen kopen en verkopen simpelweg gas. De voordelen ervan zijn onder andere de lagere toetredingsdrempel, wat leidt tot een toename van het aantal mogelijke spelers op één geïntegreerde markt, sterke concurrentie, transparante handel en meer liquiditeit. Gasunie Transport Services (GTS) moet er formeel voor zorgen dat de verschillende kwaliteiten fysiek in balans zijn. GasTerra draagt als verkoper van het gas uit Groningen bij aan deze balanceringsactiviteit.

Op gashandelsplaatsen wordt in een groot aantal standaardproducten gehandeld. Deze producten verschillen in levertijd. Aan- en verkopen hebben tot doel het totaal aan verplichtingen van zowel de verkopers als de inkopers (de markt) in balans te houden. De producten kunnen voor verschillende perioden worden gekocht en verkocht: nu (within-day) en morgen (day-ahead) op de spotmarkt en voor de toekomst op de futures-markt (bijvoorbeeld month-ahead en year-ahead). De spotmarkt is voor marktpartijen relevant voor het in balans houden van hun handelsportfolio en het belang van de futures-markt ligt voor deze partijen in de voorzieningszekerheid die deze producten bieden en het managen van prijsrisico's in handelsportefeuilles.

GasTerra stuurt vanzelfsprekend op de balans in de eigen portfolio, maar houdt daarbij ook rekening met de Noordwest-Europese markt voor laagcalorisch gas (L-gas). Daarin verschilt onze onderneming van andere handelaren, die alleen met hun eigen portfolio te maken hebben en geen rekening hoeven te houden met gaskwaliteit en de bredere marktvraag. Als de fysieke balans voor L-gas verstoord dreigt te raken, kan GTS aanwijzingen geven om meer of minder L-gas in te voeden in het transportsysteem.

Voor het transport van het Groningengas en ander L-gas beschikt GTS over een separaat leidingnet, naast het gasnet voor transport van hoogcalorisch gas (H-gas). GTS moet ervoor zorgen dat beide netten in balans blijven door er op toe te zien dat de hoeveelheid door de handelaren aangeboden gas niet teveel afwijkt van de volumes die aan het net worden onttrokken. Om de balans in het systeem te behouden kunnen beheerders van een landelijk transportnet (Transmission System Operators/TSO's), in Nederland is dat GTS, gas van verschillende kwaliteiten mengen. Dit noemen we kwaliteitsconversie.

1.3. Onze omgeving - Gas

Het jaar 2022 is begonnen met veel hogere prijzen op de Europese gasmarkt doordat Gazprom haar leveringen aan Europa beperkte. De start van de oorlog van Rusland tegen Oekraïne op 24 februari 2022 leidde tot ongekende onrust op de Europese gasmarkt met enorme prijsvolatiliteit en financieringsbehoeftes voor energiebedrijven en ingrepen door autoriteiten zoals het vaststellen van vulgraden.

Als gevolg van de agressie van Rusland heeft de Europese Unie diverse sanctiepakketten gedurende 2022 afgekondigd tegen Rusland met als doel het land economisch te treffen. Als tegenmaatregel heeft de Russische Federatie in nauwe samenwerking met Gazprom een wet uitgevaardigd waarbij alle Europese afnemers werden verplicht in roebels te betalen via een account bij de Gazprombank in Moskou. Dit was een schending van de contractuele bepalingen en daarnaast was er in de verschillende landen onduidelijkheid of dit een schending was van de Europese sanctiewetgeving.

Het is bekend dat verschillend is gereageerd door afnemers, een aantal is onder protest akkoord gegaan en anderen zouden hebben geweigerd. Echter gedurende de zomer heeft Gazprom, ongeacht de positie die afnemers hadden genomen, de leveringen naar Europa sterk gereduceerd, in eerste instantie door onverwachts onderhoud te claimen op de Nordstream 1 pijpleiding. Later heeft Gazprom dit argument helemaal laten vervallen en geen verklaring meer gegeven voor de onderleveringen.

Als gevolg van deze acties van de Russische Staat en Gazprom ontstonden tekorten in Europa en schoten de prijzen omhoog dat twee effecten had. Door de hoge prijs werd zoveel mogelijk LNG aangetrokken en afnemers werden gestimuleerd om te switchen naar andere energievormen of om zoveel mogelijk te besparen.

Het werd duidelijk dat er onvoldoende LNG-importcapaciteit naar Noord-West Europa was en het transportnetwerk om gas binnen Europa te transporteren is gedimensioneerd om grote volumes van Noord- naar Zuid-Europa te laten stromen en van Oost naar West. De situatie in 2022 was dat er veel gas van West naar Oost moest en veel gas van Zuid naar Noord.

Nederland en Duitsland werden in het bijzonder getroffen. Duitsland was voor een zeer groot percentage (~40%) afhankelijk van Russisch gas. Door de sterke infrastructurele verbondenheid van Nederland en Duitsland werden beperkingen in het systeem duidelijk. In Nederland heeft Gasunie hierop gereageerd door onmiddellijk additionele LNG-importcapaciteit te gaan bouwen en heeft in oktober de Eems Energie terminal in gebruik genomen. Door de goede samenwerking tussen overheid, TSO en marktpartijen is hiermee snel additionele capaciteit gerealiseerd. Ook in Duitsland wordt vergelijkbare drijvende LNG-importcapaciteit aangelegd.

De hoge prijzen leiden ook tot een enorme financieringsbehoefte bij marktpartijen die op de beurs handelen. Margin calls van de aan de beurs verbonden clearing bank zijn zeer hoog geworden zodat veel marktpartijen een uitzonderlijke hoeveelheid financiering op korte termijn hebben moeten vastleggen. De OTC markt (bilaterale deals tussen marktpartijen) droogde bijna volledig op doordat het kredietrisico op de tegenpartij te hoog werd.

Verdere prijsstijgingen werden veroorzaakt door regulering van de EU die de lidstaten een minimum vulverplichting voor gasopslagen oplegt. Het doel hiervan is ervoor te zorgen dat de bergingen goed gevuld zijn aan het begin van de winter ten behoeve van de leveringszekerheid. Dit leidde in de zomer tot een grote vraag naar gas waardoor de gasprijs een nieuw hoogtepunt bereikte boven 3 €/m³.

In Nederland hebben we gezien dat energieleveranciers eenzijdig contracten openbraken om prijsverhogingen door te kunnen voeren. Verder zien we dat de Nederlandse overheid de burgers gedeeltelijk probeert te compenseren voor de grote last van de verhoogde energierekening. Ook leidde de onzekerheid over de leveringszekerheid tot de vraag of extra gaswinning uit het Groningenveld benodigd was terwijl die gaswinning juist op een kantelpunt stond waarbij het veld helemaal dicht of op de waakvlam zou gaan.

Hieronder behandelen we de ontwikkelingen die relevant zijn voor GasTerra's portfolio.

1.3.1. Aanbod Groningen en kleine velden

Als gevolg van de aardbevingsproblematiek in Groningen wordt de gaswinning uit het Groningenveld afgebouwd. Sinds 2014 bepaalt de overheid hoeveel gas NAM jaarlijks mag winnen uit het veld. Met ingang van 2022 valt dit onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat. De hoeveelheid te winnen gas die nodig is voor de leveringszekerheid wordt vastgelegd in een vaststellingsbesluit.

Gasjaar 2021-2022

Het winningsniveau van het Groningenveld voor gasjaar 2021-2022 is op 24 september 2021 in het Vaststellingsbesluit Groningen aanvankelijk vastgesteld op 3,9 miljard kubieke meter in een qua temperatuurverloop gemiddeld jaar. Daarbij was een belangrijk uitgangspunt dat de nieuwe stikstofinstallatie van GTS in Zuidbroek, waarmee hoogcalorisch gas omgezet kan worden naar laagcalorisch gas, per 1 april 2022 volledig operationeel zou zijn. Door tegenslagen bij de bouw van de installatie bleek het noodzakelijk om op 1 april 2022 de gaswinning hoger vast te stellen. Dit gebeurde door middel van een wijzigingsbesluit waarmee het niveau in een qua temperatuur gemiddeld jaar werd vastgesteld op 4,5 miljard kubieke meter. Met dit wijzigingsbesluit werd ook ruimte gecreëerd om laagcalorisch gas in plaats van hoogcalorisch gas in de gasopslag in Grijpskerk op te slaan. Medio 2022 bleek de bouw van de stikstofinstallatie nog verder vertraagd en was een tweede wijzigingsbesluit noodzakelijk. Met dit wijzigingsbesluit werd het niveau van 4,5 miljard kubieke meter in stand gehouden maar onafhankelijk van de temperatuur. Ook werd met dit wijzigingsbesluit zeker gesteld dat er voldoende laagcalorisch gas beschikbaar was voor het vullen van de gasopslagen Norg en Grijpskerk. Dit was noodzakelijk in verband met de grote onzekerheden op de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne.

De gaswinning in gasjaar 2021-2022 is uiteindelijk uitgekomen op de vastgestelde 4,5 miljard kubieke meter. Dit is lager dan de 7,8 miljard kubieke meter van het gasjaar daarvoor.

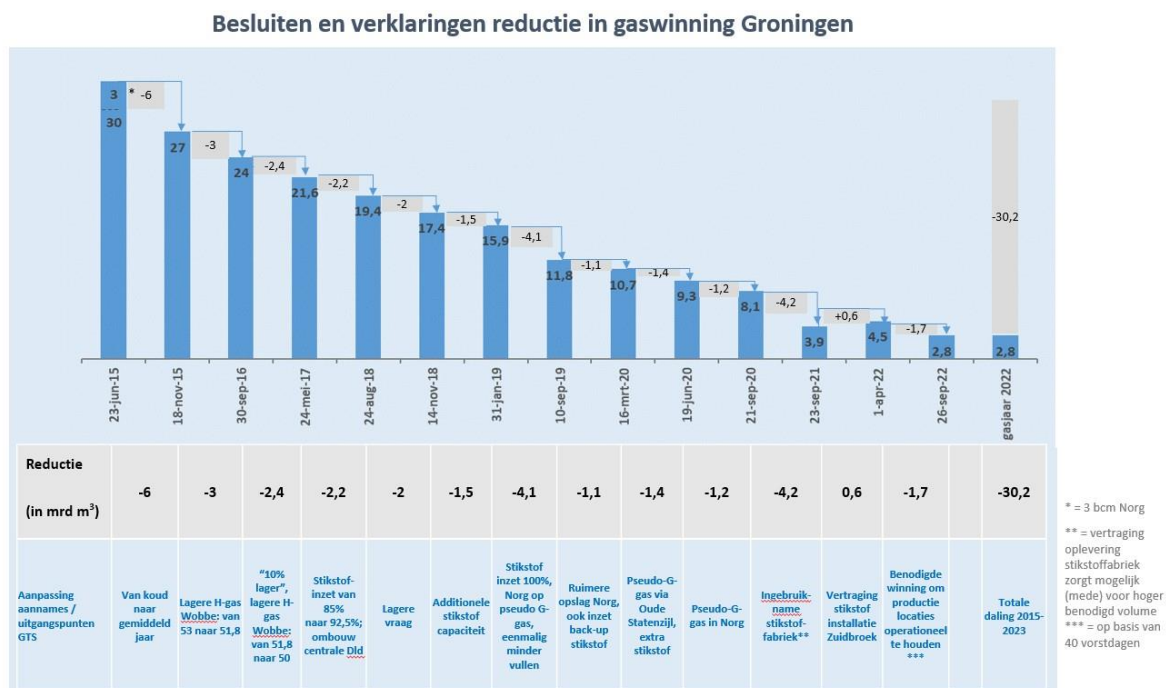
Gasjaar 2022-2023

In gasjaar 2022-2023 wordt een kantelpunt bereikt in de winning uit het Groningenveld. De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heeft op 26 september 2022 in het vaststellingsbesluit het winningsniveau vastgesteld op 2,8 miljard kubieke meter waarbij is uitgegaan van 40 vorstdagen. Deze winning is bedoeld om een aantal productielocaties operationeel te houden. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals verstoringen in het gassysteem, technische storingen, uitval van een laagcalorische gasopslag of zeer koude omstandigheden, mag een beperkt aanvullend beroep op het Groningenveld worden gedaan.

Het vaststellingsbesluit gaat uit van winning op elf productielocaties die tot en met maart 2023 worden ingezet; vanaf april zijn dat er nog vijf. Het aantal productielocaties dat daadwerkelijk operationeel blijft in het gasjaar 2022-2023 hangt af van de capaciteit die het Groningenveld moet leveren.

Voor 1 april 2023 bepaalt de staatssecretaris op basis van de meest actuele inzichten of de zes productielocaties gesloten kunnen worden. Als deze sluiting niet mogelijk is dan zal dit gevolgen hebben voor de hoogte van het winningsniveau in dit gasjaar.

In onderstaande grafiek is de daling van de Groningenproductie van de afgelopen jaren en de daarbij behorende aanpassingen en aannames weergegeven.

1.3.1.1. Besluiten en verklaringen in reductie gaswinning Groningen

Toelichting bij grafiek¹:

Van koud naar gemiddeld jaar: dit houdt in dat het in het daaropvolgende jaar voor leveringszekerheid benodigde volume is gebaseerd op een jaar met gemiddelde temperaturen, in plaats van een jaar waar een Elfstedentocht zou kunnen plaatsvinden; dat besluit bevatte daarom ruimte om meer te produceren dan het plafond als het onverhoopt toch kouder zou worden.

Lagere H-gas Wobbe: de Wobbe-index is een indicator voor gaskwaliteit. Een lagere H-gaskwaliteit betekent dat meer gas van Groningenkwaliteit kan worden gemaakt met dezelfde hoeveelheid stikstof. Deze waarde is tussen 2015 en nu meerdere keren naar beneden bijgesteld. Dat gebeurde omdat uit metingen bleek dat de H-gaskwaliteit in werkelijkheid lager was dan geraamd.

Lagere vraag: dit is de verwachte marktomvang in het volgende jaar. Die bleek kleiner dan daarvoor was aangenomen, vandaar de daling.

Additionele stikstofcapaciteit: dat is de extra hoeveelheid stikstof die GTS kan inkopen om H-gas om te zetten in gas van Groningenkwaliteit ('pseudo-Groningengas').

¹ De gegevens en cijfers waarop deze grafiek is gebaseerd zijn publiek toegankelijk. GasTerra is verantwoordelijk voor de onder de x-as geplaatste verklaring van de in de balken weergegeven gasvolumes. 'Norg' verwijst naar de gasopslag in Norg.

Sluiting Groningenveld

Met de voortzetting van de maatregelen om de vraag naar Groningengas af te bouwen, komt de definitieve sluiting van het Groningenveld dichterbij. De minister van Economische Zaken en Klimaat verwacht een sluiting in 2023 of 2024. De exacte datum hangt, volgens de minister, af van een aantal onzekerheden zoals de gasleveringen aan Europa als gevolg van de oorlog in Oekraïne, maar ook het functioneren van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek, het functioneren van de gasopslag Grijpskerk als laagcalorische gasopslag, de voortgang van de afbouw van de vraag naar laagcalorisch gas en de beschikbaarheid van H-gas. Inmiddels heeft NAM aangegeven dat de gasopslag Grijpskerk per 1 oktober 2023 beschikbaar is als laagcalorisch capaciteitsmiddel. Daarmee komt de definitieve sluiting van het Groningen gasveld in 2023 binnen bereik.

Om de sluiting van het Groningenveld ook juridisch te regelen, is een wetsvoorstel in voorbereiding (Wet beëindiging gaswinning – Wat na nul).

Parlementaire enquête aardgaswinning Groningen

Op 9 februari 2021 is de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen geïnstalleerd. Het doel van deze enquêtecommissie is waarheidsvinding en het verkrijgen van verklarend inzicht in de besluitvorming over de aardgaswinning, de schadeafhandeling en de versterking in Groningen².

Nadat de commissie in 2021 schriftelijke inlichtingen en documenten bij betrokken organisaties zoals GasTerra had gevorderd vonden besloten voorgesprekken plaats met deskundigen en getuigen om extra informatie in te winnen en eerste bevindingen te toetsen. Vanaf eind juni tot en met medio oktober 2022 waren de openbare verhoren waarbij de commissie achtenzestig getuigen en deskundigen verhoorde waaronder oud-directeuren en commissarissen van GasTerra. Het eindrapport van de enquêtecommissie wordt op 24 februari 2023 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Aanbod kleine velden

Het is de verwachting dat de productie uit Nederlandse kleine velden de komende jaren verder zal dalen, ondanks de hogere gasprijzen, de wens om meer aanbod uit eigen regio te hebben en zo minder afhankelijk te worden van Russisch gas en de vergunning voor nieuwe velden. Dit komt onder andere doordat de meeste Nederlandse kleine velden zich in de eindfase van hun productiecycclus bevinden en de nieuwe velden deze afname niet compenseren.

1.3.2. Nederlandse vraag/aanbod balans

In 2022 bedroeg de gasvraag in Nederland 28,1 miljard kubieke meter³. Dit is een daling van 22% ten opzichte van 2021. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door de hoge gasprijzen, maar ook doordat het een warmer dan gemiddeld jaar was.

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zijn er tot 2030 enkele belangrijke verschuivingen in de energievoorziening, maar blijven olie en aardgas desondanks de energievoorziening domineren⁴. Wel daalt het aardgasverbruik in Nederland het komende decennium verder doordat het finale gebruik voor warmte en de inzet van aardgas in de industrie blijven afnemen.

² https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/commissies/peag

³ Bron: CBS Aardgasbalans; aanbod en verbruik – totaal verbruik van aardgas (voorlopige cijfers)

⁴ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2022, pagina 88

Daarnaast verwacht het PBL dat de dalende trend van aardgasgebruik in de gebouwde omgeving doorzet als gevolg van klimaatverandering (warmere winters), gasloze nieuwbouwwoningen, sloop van oude woningen en verbeteringen in de bestaande woning- en bouwvoorraad⁵. Een verwachte toename van opgewekte elektriciteit op basis van wind- en zonenergie zorgt ook voor de daling van de aardgasconsumptie door elektriciteitscentrales in de toekomst⁶.

Van oudsher was Nederland netto-exporteur van gas dankzij de productie uit het Groningenveld en de kleine velden. De laatste jaren daalt het gasaanbod sneller dan de gasvraag. De daling van het gasaanbod komt door de snel afnemende binnenlandse productie. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een lagere productie uit het Groningenveld, maar ook door de dalende productie uit kleine velden. Dit wordt onvoldoende gecompenseerd door nieuwe kleine velden. De verwachting is dat in 2030 nog 7,9 miljard kubieke meter aardgas wordt gewonnen uit Nederlandse bodem. Dit zal naar verwachting ongeveer 30 procent van de binnenlandse vraag dekken.⁷

Nederland probeert het aanbod van aardgas te vergroten door het mogelijk te maken om meer LNG te importeren. Gasunie wil de Nederlandse capaciteit om LNG in te voeren verdubbelen door uitbreiding van Gate terminal en de nieuwe Eems Energy Terminal.

1.3.3. Europese vraag-/aanbodbalans en gasprijzen

Door de oorlog in de Oekraïne met de huidige energiecrisis tot gevolg, is er op de Europese gasmarkt grote onzekerheid over de leveringszekerheid. In de zomer was er sprake van een hogere vraag in verband met het vullen van de bergingen. Dit viel samen met de inzet van meer gas in centrales vanwege onderhoud aan nucleaire centrales in Frankrijk. Om het lagere aanbod uit Rusland te compenseren worden andere leveranciers gecontracteerd en wordt versneld nieuwe infrastructuur (LNG en pijpleidingen) aangelegd. Zo worden in Europa 25 nieuwe Floating Storage and Regassification Units (FSRU's) verwacht in de komende jaren. In de eerste acht maanden van 2022 is de import van LNG in Europa met 60% toegenomen ten opzichte van dezelfde periode in 2021. Voor gasopslagen geldt een minimale vulgraad voor de komende winters. Het blijft echter onzeker of er voldoende aanbod zal zijn om het Russisch gas te compenseren.

De prijs van aardgas was in 2021 al hoog door de sterke Aziatische vraag en de versoepelde lock downs. Door de oorlog in Oekraïne en hierdoor het lagere aanbod uit Rusland, zijn de prijzen van aardgas op de Europese gasmarkt in 2022 sterk verder gestegen.

De gestegen prijs dempt de gasvraag. Besparingsmaatregelen bestaan onder meer uit isolatie en tendering van aardgasbesparing bij intensieve industrieën. Daarnaast zetten bedrijven en consumenten de verwarming lager om energie te besparen.

Naast dat de gasprijzen hoog zijn, wordt de beweeglijkheid van gasprijzen groter door de onzekerheid over de vraag-/aanbodbalans in Europa en van de wereldmarkt. In verschillende landen, en op Europees niveau, zijn vormen bedacht om de gasrekening dragelijker te maken voor bedrijven en consumenten. Daarnaast zijn vanuit de Europese Unie en nationale overheden plannen en wet- en regelgeving geïmplementeerd om de kans op gastekorten te verkleinen.

⁵ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2022, pagina 81

⁶ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2022, pagina 88

⁷ Bron PBL – Klimaat- en Energieverkenning 2022, pagina 103

1.3.4. Market Correction Mechanism

De ongekeende en ontwrichtende kostenstijgingen voor energie brengen veel consumenten en bedrijven in de problemen en veroorzaken grote onrust in de gehele Unie. Regeringen trachten nationaal de grootste pijn voor consumenten te verzachten met compensaties op de energielasten. Op Europees niveau werken grote krachten om de gasmarkt ook op wholesale niveau te beteugelen. Er wordt gewerkt aan een pakket van maatregelen om de effecten van het wegvallen van Russische leveringen op de energiemarkt te mitigeren.

De tot nu toe meest uitgewerkte maatregel, het Market Correction Mechanism (MCM), heeft tot doel om extreme prijsspieken op wholesale niveau te beperken. Het voorstel had tot 20 december 2022 zowel voorstanders als tegenstanders, hetgeen via langdurige onderhandelingen leidde tot een compromis dat is aangenomen, waarbij Nederland zich van stemming heeft onthouden. Het MCM is de afgelopen maand door een aantal Europese instanties, waaronder ACER, beoordeeld op voor- en nadelen en op 15 februari in werking getreden.

In essentie werkt het MCM als een cap op de meest gangbare en meest verhandelde TTF-hub-producten. De cap treedt in werking bij de combinatie van twee gebeurtenissen: de TTF-prijs MA is langer dan drie dagen boven de € 180/MWh én de LNG-prijs is langer dan drie dagen onder de € 145/MWh. Zodra deze situatie zich voordoet is handelen tegen prijzen boven de cap verboden. De cap is vanaf inwerkingtreding dynamisch in de vorm van "de LNG-prijs" plus € 35/MWh. De cap blijft minimaal 20 dagen actief, ook als de LNG-prijs in die periode minder dan € 35 van TTF-MA gaat verschillen. "De LNG-prijs" zal een nog door ACER vorm te geven en te publiceren referentieprijs voor LNG betreffen. Er bestaan nog veel onduidelijkheden over de exacte werking van het MCM en nog meer zorgen over de impact daarvan op de markt. Omdat de cap alleen gaat gelden voor handel op de beurs en niet voor OTC (bilaterale deals tussen marktpartijen) kan dit ook voor onvoorziene verschuivingen leiden in het gebruik van handelskanalen.

Met het bereiken van overeenstemming over het MCM is tevens vrij baan gegeven aan enkele andere Europese maatregelen. De gezamenlijke inkoop van gas ("joint purchasing"), met name om het vullen van de bergingen zeker te stellen, is naast het MCM een tweede ingrijpende maatregel. Aan de exacte uitwerking en uitvoering wordt momenteel gewerkt. De verplichte gezamenlijke inkoop van minimaal 15% van de werkvolumes van nationale bergingen lijkt momenteel het doel. Om onderlinge concurrentie bij de inkoop van dergas (inkoop buiten Europa) te voorkomen wordt gesproken over een verplichte Europese tenderprocedure voor alle volumes groter dan 5 TWh per bedrijf/instantie per jaar.

Om de productie van duurzame energie een impuls te geven is vereenvoudiging en versnelling van vergunningverlening als derde maatregel opgevoerd. Ook deze maatregel bestaat nog slechts op papier en in concept. Als vierde maatregel wil de Europese Commissie een nieuwe LNG-benchmark ontwikkelen, om de huidige gevoeligheid voor de prijsontwikkeling op TTF te beperken. De hoop is dat zo'n nieuwe benchmark van de wereldwijde LNG handel TTF als meest gebruikte prijsreferentie in contracten gaat vervangen. Verder moet het versterken van "energy solidarity" tussen lidstaten tot een eerlijker verdeling van schaarste leiden. Ook deze (vijfde) maatregel is nog niet concreet. Het stellen van harde energiebesparingsdoelen en het mogelijk maken van financiële steun aan de Europese consument vormen de laatste twee maatregelen van het totale pakket. Op 27 juni 2022 heeft de Europese Raad de verordening over gasopslag aangenomen. Deze verordening stelt een vuldoel voor lidstaten van 90% voor de winters van 2023 en verder (tot en met 2025) vast, inclusief een vultraject dat aangeeft langs welk tijdpad dit doel moet worden behaald.

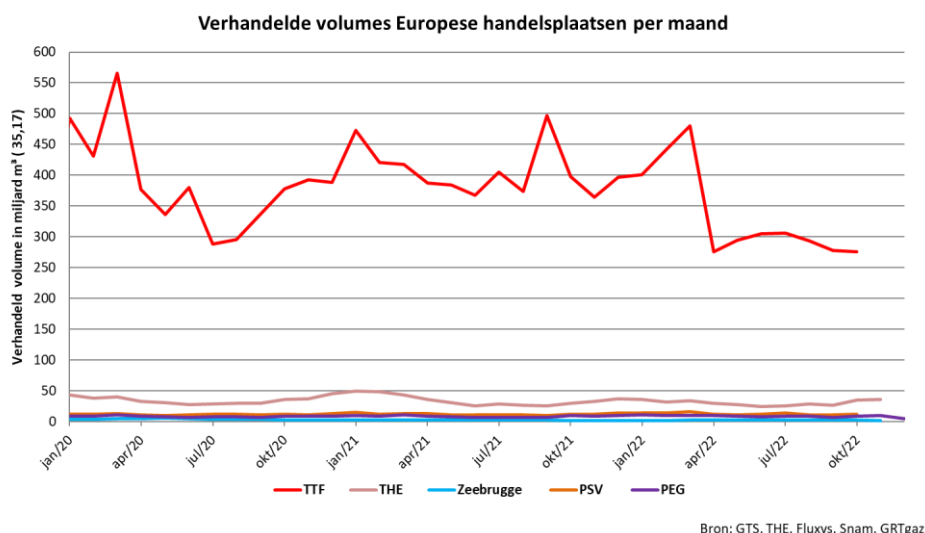
De verordening bepaalt tevens dat het vuldoel voor een individuele lidstaat wordt verlaagd met het volume dat tijdens de referentieperiode 2016 tot en met 2021 aan derde landen is geleverd. Voor Nederland betekent dit een verlaging van het vuldoel tot 73% vanwege gasexport naar het Verenigd Koninkrijk. Het kabinet zet er op in om de gasopslagen voor minimaal 90% gevuld te hebben⁸.

De Nederlandse regering heeft al halverwege 2022 aangekondigd en in de troonrede bevestigd de Nederlandse consument te zullen compenseren voor de hoge energierekening. Omwille van de snelheid zijn tot eind 2023 generieke maatregelen voor alle 7 miljoen huishoudens getroffen: voor november en december 2022 zijn vaste kortingen op de energierekening van € 190 per maand toegezegd en voor heel 2023 zijn, ook weer voor alle huishoudens, prijsplafonds van kracht tot een gemiddeld verbruiksniveau voor gas en stroom. Mochten de energieprijzen ook na 2023 hoog blijven zullen voor die periode meer inkomensafhankelijke ondersteuningsmaatregelen worden ontwikkeld. Naast deze directe compensatiemaatregelen zijn noodfondsen ingericht waar energiebedrijven gebruik van kunnen maken als ondanks de inkomenssteun toch sprake is van betalingsachterstanden door consumenten. Het moeten afsluiten van niet betalende consumenten wordt daarmee tevens voorkomen.

1.3.5. Gashandelsplaatsen – ontwikkeling hubs

De onzekerheid in de gasmarkt en de hoge prijzen in 2022 hebben geleid tot een lagere liquiditeit op de meeste Europese hubs. Vooral de handel via brokers verliep moeizamer vanwege steeds meer knellende kredietwaardigheidseisen. Er werd daarom meer gebruik gemaakt van handel via de beurs.

Het verhandelde volume op TTF, THE en PSV is gedaald met respectievelijk 31, 19 en 12 procent. Het verhandelde volume op Zeebrugge en PEG steeg licht (met respectievelijk 2 en 4 procent). Ondanks dat het verhandeld volume op TTF in 2022 sterk daalde is het nog steeds ruim hoger dan het verhandeld volume op NBP.

1.3.5.1. Verhandelde volumes Europese handelsplaatsen

⁸ [Kamerbrief over gasleveringszekerheid en gasopslagen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

1.3.6. Energie- en klimaatbeleid

Het energie- en klimaatbeleid werd in 2022 vooral gedomineerd door de Russische invasie van Oekraïne en de daarbij gepaard gaande geopolitiek. De gasprijzen waren begin 2022 al hoog. De invasie met daaropvolgend sanctiebeleid, stopzetting van Russische leveringen en de ontploffing van gasleiding Nordstream zorgden voor nog meer onzekerheid en verder prijsopdrijvende effecten. Het energiebeleid stond, zowel op Europees als nationaal niveau, in het teken van voorkomen van gastekorten en het reduceren van de gasprijzen.

Ontwikkelingen Europees – internationaal niveau

REPowerEU is een Europees initiatief en omvat diverse maatregelen om vóór 2030 de afhankelijkheid van Russische brandstoffen te beperken. De EU is op zoek gegaan naar uitbreiding van LNG leveringen en importcapaciteit, subsidieverlening via herstel en veerkrachtfaciliteit (RRF), gezamenlijke inkoop van aardgas, vraagreductie en introduceren van een gasprijsplafond van maximaal 180 euro/MWh.

In Sharm-el-Sheikh vond de 27e Conferentie van Partijen (COP27) bij het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) plaats. Belangrijkste uitkomst is oprichting van een fonds voor ontwikkelingslanden die schade oplopen door de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte of extreem weer. Helaas is er geen overeenkomst bereikt om aanvullende maatregelen te treffen waardoor klimaatdoelen in 2050 gerealiseerd gaan worden.

Ontwikkelingen nationaal niveau

Het nieuwe kabinet heeft begin dit jaar in het coalitieakkoord een flink pakket aan klimaatmaatregelen aangekondigd. Zo wil Nederland koploper in Europa zijn bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, wordt onder andere het doel voor 2030 in de Klimaatwet aangescherpt tot tenminste 55% CO₂ reductie, met een streven naar 60%. Er is een klimaat- en transitiefonds beschikbaar gesteld van 35 miljard euro en het aanbod van hernieuwbare energiebronnen wordt gestimuleerd. In de gebouwde omgeving wordt onder andere een langjarig Nationaal isolatieplan geïntroduceerd, hybride warmtepompen gestimuleerd en komt er een bijmengverplichting groen gas.

Volgens de Klimaat- en Energieverkenning 2022 (KEV) is een snellere uitvoering van de bestaande plannen én formulering van aanvullend beleid nodig om het Nederlandse klimaatdoel in 2030 te halen.

1.3.7. Regulering

Regulering op nationaal en Europees niveau heeft impact op de bedrijfsvoering van GasTerra. We volgen de ontwikkelingen en leveren waar mogelijk een actieve bijdrage aan de discussies over beleidsvoornemens. In het geval van nieuwe regulering zorgt de onderneming dat zij tijdig aan deze verplichtingen kan voldoen.

Op GasTerra zijn de *Regulation in Energy Markets Integrity and Transparency* (REMIT) en de *Market Abuse Regulation* (MAR) van toepassing. In deze verordeningen, die respectievelijk van toepassing zijn op voor de groothandel bestemde energieproducten en financiële instrumenten, is een verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie opgenomen. Daarnaast moeten marktpartijen in het kader van REMIT aan uitgebreide rapportageverplichtingen voldoen. GasTerra heeft hiervoor de nodige procedures geïmplementeerd.

Sinds 2018 is de herziene *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID II) van toepassing op energiebedrijven die in financiële instrumenten handelen. De handel in contracten is een van deze financiële instrumenten.

In 2022 zijn nieuwe regels voor het gebruik van de nevenactiviteitsvrijstelling van kracht geworden. GasTerra kan ook onder deze nieuwe regelgeving gebruik maken van de nevenactiviteitsvrijstelling en hoeft niet meer te voldoen aan de notificeringsplicht bij de AFM.

Tevens is de Energy Market Infrastructure Regulation (EMIR) van toepassing op GasTerra. EMIR beoogt het systeemrisico in de financiële markten te verminderen. Onder EMIR dient GasTerra bepaalde OTC-derivaten te rapporteren en wordt gemonitord of bepaalde drempelwaarden overschreven worden, aangezien er dan specifieke clearingverplichtingen gaan gelden.

Toegang tot gastransportnetwerken zoals dat van GTS en de tarieven voor het gebruik daarvan zijn gereguleerd. Basis voor de tarieven is het Methodebesluit GTS voor de periode 2022-2026. Belangrijke thema's in deze reguleringsperiode zijn het afnemende gebruik van het landelijk net en wijzigingen in de regulering waarbij kosten van het GTS-net uit de toekomst naar voren gehaald worden door versnelde afschrijving en wijzigingen in het kapitaalstelsel van GTS. Vanwege de grote gevolgen van dit besluit hebben de representatieve organisaties VGN, Element NL, V LNG en Energie Nederland, waar GasTerra actief in participeert, beroep ingesteld tegen het Methodebesluit. De behandeling van dit beroep is gestart in september 2022. De verwachting is dat het College van Beroep voor het bedrijfsleven in 2023 uitspraak zal doen.

Via Eurogas en EFET zijn we betrokken bij consultaties op voorgenomen Europese wet- en regelgeving. Om dreigende tekorten aan gas te voorkomen is in 2022 de Europese verordening voor de leveringszekerheid van gas (Verordening (EU) 2017/1938) aangepast en zijn minimale vulgraden voor gasopslagen vastgesteld (Uitvoeringsverordening (EU) 2022/2301). Daarnaast zijn in 2022 voorstellen gedaan voor Europese regels voor een prijsplafond bij handel op het TTF en voor verplichte gezamenlijke inkoop van gas. GasTerra heeft bijgedragen aan de reacties die Eurogas en EFET op deze voorstellen hebben gegeven.

1.4. Onze omgeving – Groen

Het FitFor55 pakket dat de Europese Commissie in juli 2021 publiceerde gaf een impuls aan het Nederlandse groen gas- en waterstofbeleid. Het kabinet heeft het groen gas- en waterstofbeleid in het tweede kwartaal van 2022 aan de Tweede Kamer gepresenteerd. Begin december is als uitwerking daarvan het Programma Groen gas, met daarin onder andere een bijmengverplichting voor groen gas, eveneens aan het Parlement voorgelegd.

De noodzaak van doorontwikkeling van innovatieve productietechnieken wordt door de overheid erkend. Financiële ondersteuning van zogenaamde "Vroege fase technologieën" zoals vergassing worden in het Programma Groen Gas in dat verband benoemd.

De oorlog in Oekraïne en de nasleep van de Corona-crisis hebben duale effecten op productiegroei van duurzame gassen. De wens om onafhankelijker te worden van Rusland en van andere importen geeft een impuls aan de transitie. Anderzijds drijft acute schaarste aan aardgas, grondstoffen, personeel en tenslotte aan financiering de energiegebruikers naar direct beschikbare alternatieven als LNG, olie, kolen en hout. Moeizame vergunningstrajecten, door de huidige stikstofproblemen nog versterkt, zetten als laatste factor een rem op duurzame projecten.

Voor GasTerra was de overgang naar een duurzame energievoorziening jaren een materieel onderwerp dat verankerd zit in onze MVO-pijlers Gas, Groen, Groningen. Het blijft een belangrijk onderwerp, maar de betrokkenheid van GasTerra bij projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen neemt in lijn met de afbouwfase van de organisatie af.

De focus bij de projecten die we nog ondersteunen ligt op de ontwikkeling van hernieuwbare gassen (groen gas en waterstof). Dit sluit zowel goed aan bij onze kennis en onze rol als gashandelaar als bij de behoefte in de markt. Deze kennis blijft ook relevant na beëindiging van onze handelsactiviteiten op dit vlak. Op het gebied van energietransitie zijn onder andere innovatieprojecten en studies op het gebied van biologische methanisatie, waterstofproductie uit vergassing van biomassa en groen gas productie uit afvalstromen in de grafische industrie uitgevoerd. Naast directe deelname aan energietransitieprojecten blijft GasTerra ook in 2023 binnen KVG, Energie Nederland en Eurogas werken aan het uitdragen van de rol van duurzame gassen en de transitie daarnaartoe.

1.4.1. Groen gas

In 2022 werd in Nederland 211 miljoen kubieke meter gecertificeerd groen gas ingevoerd in het gasnet. Deze lichte daling ten opzichte van eerdere jaren werd onder andere veroorzaakt door de veel toegepaste jaarprijzen (opgebouwd in 2021) in groengascontracten die ver onder de dag- en maandprijzen bleven en de negatieve impact daarvan op de rentabiliteit van groengasproductie.

Het kabinet is voornemens in het eerste kwartaal van 2023 de details van de bijmengverplichting voor levering aan eindverbruikers in de gebouwde omgeving te publiceren. De synchronisatie van deze nieuwe verplichting met die in de brandstofsector zal daarin ook worden opgenomen. De ambitie is het bij te mengen volume voor de gebouwde omgeving in 2030 tot 20% van het geleverde gas te laten groeien (= 1,6 miljard kubieke meter in 2030). Daarnaast wil het kabinet met een nadere uitwerking van het duurzaamheidskader biograndstoffen het aanbod van duurzame biomassa vergroten.

1.4.2. Waterstof

Waterstof staat stevig op de agenda, in Nederland, Europa en wereldwijd.

Gasunie heeft in de loop van het jaar van de minister mandaat gekregen om een waterstofbackbone te ontwikkelen. Het is daarop begonnen met de ontwikkeling van een netwerk dat de zeehavens met de industriële clusters moet gaan verbinden. Daarvoor wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande gasinfrastructuur. Tegen het eind van het jaar werd bekend dat het kabinet ook het netwerk op de Noordzee door het infrastructuurbedrijf wil laten ontwikkelen. Via de dochteronderneming HyStock werkt Gasunie ook aan de ontwikkeling van opslag van waterstof in zoutcavernes.

In het Fitfor55 heeft de Europese Commissie een stevige doelstelling voor productie van groene waterstof opgenomen. Van de huidige fossiele industriële waterstofvraag moet 50% vervangen zijn door 'hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong' – in de praktijk groene waterstof – in 2030. Om de benodigde elektrolysecapaciteit te realiseren zijn allereerst technische innovaties nodig, maar aansluitend ook een aanzienlijke groei van productiecapaciteit van elektrolyzers. De ingezette aanleg van infrastructuur is vervolgens nodig om aanbod aan vraag te koppelen. Een beperkende factor voor het realiseren van de doelstelling kan ten slotte nog liggen in de concurrentie om de groene stroom uit wind op zee.

In de huidige regelgeving over de productie van groene waterstof wordt vastgehouden aan het additionaliteitsbeginsel. Dit legt eisen op aan de koppeling van plaats en tijd van de productie van waterstof en de daarvoor gebruikte groene stroom. Dit beïnvloedt de business case van waterstofproductie negatief, het gevolg is namelijk een de facto beperking van de bedrijfstijd van de elektrolyser. Daardoor wordt minder waterstof geproduceerd dan mogelijk is en moet de kapitaalintensieve investering in de elektrolyser dus over een lager productievolume afgeschreven worden.

Naast groene waterstof kan ook blauwe waterstof een rol spelen in de decarbonisatie van de energievoorziening. Dit is waterstof dat onder afvang van een groot deel van de vrijkomende CO₂ geproduceerd wordt uit aardgas. De ontwikkeling van een gedeelde visie op de rol hiervan in Nederland staat mogelijk op een kantelpunt. Na jarenlange terughoudendheid is er nu overheidssteun voor de ontwikkeling van demonstratieprojecten en spreekt een aantal marktpartijen zich openlijk uit voor het omarmen van blauwe waterstof.

1.5. Onze omgeving – Groningen

GasTerra is verbonden met diverse instellingen, verenigingen, stichtingen en clubs in Groningen en ondersteunt met fondsen, inzet van personeel en kennis zowel maatschappelijke, culturele als sportieve projecten. Ook dragen we bij aan onderwijsprojecten die gericht zijn op kennisontwikkeling en spannen we ons in om Noord-Nederland te helpen zich tot een vooraanstaand energie(transitie)kenniscentrum te ontwikkelen. Zo steunen we onderzoek en innovatie onder meer op EnTranCe en via de New Energy Coalition. In verband met de afbouw van GasTerra wordt van jaar tot jaar en geval tot geval bekeken of er in dit kader nog ruimte is voor dergelijke overeenkomsten.

GasTerra steunt samen met Gasunie structureel het Groninger Museum. Dit is begonnen in 1994 met een grote bijdrage van Gasunie aan de gemeente Groningen om de bouw van het huidige museumgebouw mogelijk te maken. Toen Gasunie in 2005 werd opgedeeld in het huidige Gasunie en GasTerra zetten beide partijen de sponsoring voort. Over deze sponsoring zijn soms kritische geluiden te horen. Actiegroepen eisen dat het museum de banden met energiebedrijven die nog met fossiele brandstoffen werken verbreekt, omdat er sprake zou zijn van 'green washing'. Het verlies van inkomsten moet daarbij worden geaccepteerd. Voor GasTerra heeft de betrokkenheid bij het Groninger Museum in eerste plaats een historische achtergrond. Daarnaast voelen we ons een Gronings bedrijf en hechten daarom grote waarde aan de maatschappelijke en culturele waarden in onze stad. De verbondenheid met het museum is daarvan een logisch gevolg.

1.5.1. Sponsoring

Na de grote impact van de twee coronajaren vonden er in 2022 gelukkig weer diverse evenementen en activiteiten plaats. GasTerra heeft diverse projecten ondersteund.

Kids United, de stichting die het G-voetbal in Groningen mogelijk maakt, ontving een bijdrage voor de aankleding en inrichting van hun te bouwen stadion. Elker Jeugdhulp in Groningen is door GasTerra financieel ondersteund bij de aanschaf van mountainbikes voor sportieve activiteiten. Ook een plan van de afdeling Mondzorgkunde van de Hanzehogeschool en de GGD om voorlichting te geven aan de klanten van de kledingbanken in Groningen ter preventie van mondproblemen kan zowel in 2022 als in 2023 op een bijdrage van GasTerra rekenen.

Het Beatrix Kinderziekenhuis en de Stichting Quiet Groningen ontvingen beiden een bedrag van 10.000 euro. Het kinderziekenhuis gebruikt dit bedrag voor de inrichting van de couveuses in de onlangs nieuw ingerichte afdeling neonatologie. Quiet Groningen verbindt mensen in armoede (Members), bedrijven (Sponsors) en particulieren (Supporters) in de regio. Zij hebben energiebesparings-/kerstpakketten aangeschaft voor hun Members.

In totaal gaf GasTerra in 2022 ruim 246.000 euro uit aan sponsoring en donaties (in 2021: 210.000 euro).

Naast de sponsoring heeft GasTerra een vrijwilligersfonds waarmee een financiële bijdrage beschikbaar wordt gesteld aan verenigingen, instellingen, stichtingen of andere organisaties waarvoor werknemers van GasTerra zich actief als vrijwilliger inzetten. Vanuit dit fonds ontving de voetbalvereniging Grijpskerk een bijdrage voor de aanschaf van zonnepanelen en de tennisvereniging in Uithuizen voor de aankoop van LED verlichting. Ook een verzoek van de Hockeyclub Groningen voor de ondersteuning van het rolstoelhockeyteam werd gehonoreerd.

1.5.2. Educatie

Op educatief gebied hebben we in 2022 diverse projecten ondersteund. Aan een aantal projecten zijn we al meerdere jaren verbonden zoals het rijdende klaslokaal 'Jouw Energie van Morgen', de techniekboxen van het IVN en de Communicatieopleiding van de Hanzehogeschool (Minor Communicatie & Campagnes) waarvoor GasTerra opdrachten schrijft voor studenten op het gebied van groen gas en waterstof waarmee ze aan de slag kunnen en zich gaan verdiepen in de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening.

Een nieuw project was het ontwikkelen en bouwen van de vernieuwde Hanze Waterstof tafel voor educatie- en demonstratiedoeleinden door studenten HBO Werktuigbouw, Mechatronica en HBO Recht van de Hanzehogeschool in Groningen. Dit project is uitgevoerd in opdracht van de Groene Waterstof Booster (GWB) en mede-gefinancierd door GasTerra. Ook is GasTerra betrokken bij diverse projecten in het Groninger Forum waaronder Got it! Dit is een uitvindwedstijd voor middelbare scholieren in Groningen met als doel de digitale geletterdheid van de leerlingen, zoals informatievaardigheden, mediawijsheid en computational thinking te stimuleren. Van maart tot en met juni 2022 stond het Forum in Groningen in het teken van Forum Green House, over de kloof tussen mens en natuur. Mede door de bijdrage van GasTerra ontvingen scholen een lespakket om leerlingen op een creatieve manier na te laten denken over onze relatie tussen mens en natuur en hoe we die in de toekomst zouden kunnen verbeteren. Voor de kinderafdeling in het Forum, Wonderland, zijn een luistermeubel en storybox over dit thema ontwikkeld.

Een nieuw project is de duurzame jaarkalender voor basisscholen met daarop iedere maand een tip op het gebied van energie/-besparing en voorzien van betekenisvolle illustraties, passend bij het thema en gericht op de doelgroep. GasTerra levert de energiebesparende tips aan en laat de jaarkalender maken. Het Forum Groningen zorgt voor vermenigvuldiging en verspreiding waardoor kinderen op school én thuis met de tips aan de slag kunnen.

1.5.3. Lokale inkoop

Om de Groningse economie te stimuleren werken we bij de inkoop van niet aan gasgerelateerde producten en diensten bij voorkeur samen met lokale leveranciers. De vestigingsplaats van leveranciers is daarom naast duurzaamheid, prijs en kwaliteit, een vast criterium bij de keuze uit het aanbod. In 2022 bedroegen de totale aangegane verplichtingen voor dit type inkopen 28,1 miljoen euro, waarvan ruim 9,9 miljoen euro met lokale leveranciers (2021: totaal 17,8 miljoen euro waarvan 9,7 miljoen lokaal).

1.6. In dialoog met onze omgeving

Wij vinden het belangrijk om transparant te zijn over onze activiteiten en inzicht te krijgen in de opvattingen van stakeholders over de impact van onze organisatie. Om deze informatie te verkrijgen hebben we regelmatig gesprekken met onze stakeholders. We hebben onze stakeholders ondergebracht in de volgende groepen:

1.6.1.1. Stakeholdergroepen

Naast de reguliere gesprekken die we hebben met onze stakeholders voeren we jaarlijks een stakeholderdialoog uit. Het ene jaar is dit een uitgebreide stakeholderdialoog, het andere jaar een lichte versie, waarbij we kijken in hoeverre er ontwikkelingen zijn waardoor een update op bepaalde punten wenselijk is. De bevindingen uit de stakeholderdialoog vormen belangrijke informatie om te komen tot de materialiteitsmatrix. De materialiteitsmatrix wordt opgenomen in het Business Plan en gebruikt om beleidskeuzes aan te spiegelen. In het jaarverslag wordt aan stakeholders gerapporteerd over de behaalde doelstellingen op de materiële onderwerpen.

In 2022 is de stakeholderdialoog in uitgebreide vorm uitgevoerd. Door middel van een enquête konden stakeholders aangeven welk belang zij in verband met de economische, ecologische of sociale impact hechten aan de geselecteerde onderwerpen. Ook zijn stakeholders in de gelegenheid gesteld hun reflectie op het verloop van de afbouw van GasTerra te geven. Daarnaast is gevraagd naar de invloed van de wereldwijde energiecrisis. Om de uitkomsten van de enquête goed te kunnen duiden, zijn in aanvulling op de enquête interviews gehouden met diverse stakeholders.

De directie van GasTerra heeft het belang dat stakeholders hechten aan de onderwerpen, afgezet tegen het belang dat GasTerra er zelf aan hecht. Het resultaat is de materialiteitsmatrix 2022 die medebepalend is voor beleidskeuze voor en rapportage over 2023.

De materiële onderwerpen voor 2023 zijn contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame inzetbaarheid en daarmee ongewijzigd ten opzichte van 2022.

1.6.1.2. Materialiteitsmatrix

Voor de materiële onderwerpen zijn binnen de strategische doelen volume, prijs, kosten en anticiperen, subdoelstellingen voor 2023 bepaald. De afbouw van GasTerra is een algemeen thema dat binnen alle doelstellingen en werkzaamheden een rol speelt.

Materieel thema 2023	Strategische doelen	Doelstelling 2023
Contractuele verplichting	Volume Prijs	Volledig nakomen van de contractuele verplichtingen.
Economische prestatie	Volume Prijs Kosten Anticiperen	Zo goed mogelijk onderhandelen van commerciële contracten. De prijsrisico's die voortvloeien uit onze in- en verkoopverplichtingen zo goed mogelijk managen De contracten in ons portfolio zo volledig mogelijk benutten. Het marktpotentieel voor optimalisatie benutten. Marge maken op de in- en verkopen.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	NAM in staat stellen uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie. GasTerra streeft ernaar het door NAM, op basis van het gaswinningsbesluit, aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen.
Duurzame inzetbaarheid	Anticiperen	Percentage ziekteverzuim in kalenderjaar 2023 <2,5% en 0 ongevallen met verzuim. Minimaal 20% van de medewerkers investeert in zijn of haar persoonlijke ontwikkeling middels een traject of opleiding, gericht op een baan na GasTerra.

1.6.2. Waardecreatiemodel

Het waardecreatiemodel laat zien hoe we onze middelen inzetten om de doelstellingen te realiseren. De missie, visie en strategie zijn daarbij de uitgangspunten voor de bedrijfsvoering.

De versnelde afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld betekent dat de kernactiviteit van GasTerra komt te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld, waarin geleidelijk wordt toegewerkt naar beëindiging van de bedrijfsactiviteiten. Deze afbouw eindigt op 31 december 2024. Met het afronden van de afbouw van GasTerra verdwijnt echter niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. De komende jaren benutten we om de gasmarkt goed achter te laten en delen we onze opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie. Daardoor blijft de waarde die we nu toevoegen relevant na de einddatum.

Wij hebben altijd veel aandacht besteed aan projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen en zijn actief als sponsor van maatschappelijke, culturele en sportieve instellingen en activiteiten, vooral in en om Groningen. In lijn met de afbouw neemt dit af en zal van jaar tot jaar en geval tot geval bekeken worden of er in dit kader nog ruimte is voor dergelijke overeenkomsten.

In de verdere fasen van de afbouw van GasTerra zal het waardecreatiemodel indien nodig worden bijgesteld.

Inputs

Gas

Total volume 45,7 mrd m³

- Groningen
- Kleine velden
- Virtuele handelsplaatsen
- Import
- Groen gas

Gasmarkt

- Fluctuerende gasprijs
- Gascontracten
- Licenties
- Handelspartners
- Ondergrondse gasopslag

Organisatie

- 101,0 Fte
- 108 medewerkers
- Diversiteit
- Arbeidsvoorwaarden
- Hoofdkantoor Groningen

Kennissen en systemen

- Kennis van de gasmarkt
- IT-systemen

Financien

- Eigen vermogen €180 mln
- Investerings €0,7 mln

Maatschappij

- Stakeholders
- Imago van gas

Business Model

Volume

Gasterra draagt bij aan de leveringszekerheid van L-gas en komt zijn inkoop- en verkoopverplichtingen na.

Prijs

Gasterra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs. Door prijsrisicomanagement streeft Gasterra ernaar de waarde van de portfolio te beschermen.

Kosten

Gasterra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds.

Anticiperen

Gasterra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.

Afbouw

Gasterra zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en overdragen. Gasterra zal dit doen met oog voor de belangen van de stakeholders en het functioneren van de gasmarkt.

Governance
Risicomanagement
Public Affairs
Public Relations

Outputs

Gas

Totaal volume 39,2 mrd m³

- Virtuele handelsplaatsen
- Aansluiting klanten
- Grenspunten

Gasmarkt

- 100% nakomen contractuele verplichtingen
- 13 miljard m³ NL gas ingekocht (Groningenveld & Kleine velden)

Organisatie

- 75 mannen, 33 vrouwen
- 2,98% sickness absence
- Veiligheid/ongevallen

Kennissen en systemen

- Trainingskosten: 0,69% van totale personeelskosten
- Opleiding en loopbaanmogelijkheden
- 99,97 beschikbaarheid hoog kritische systemen

Financiën

- Omzet €35.501 mln
- Netto-winst €36 mln
- Werkkapitaal €241,8 mln
- S&P credit rating AA+ (Negative Outlook)

Maatschappij

- 69 punten op Transparantiebenchmark
- Kennis delen en kennis ontwikkelen over energie(transitie)
- Steunen energietransitieprojecten
- Sponsoring in de regio
- €9,9 mln. lokale inkopen facilitair

Materiële onderwerpen

Contractuele verplichting

Economische prestatie

Rol GasTerra in de gasmarkt

Duurzame inzetbaarheid

Outcomes

Gas

- Leveringszekerheid van de eigen portfolio
- Bestendige relatie met klanten en leveranciers
- Aardgasbaten

Groen

- Kennisdeling en -ontwikkeling over de rol van gas in de energievoorziening in R&D, onderwijs en publieke debat
- Bijdragen aan de verstandige transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening

Groningen

- Hoogwaardige werkgelegenheid regio
- Leveren betekenisvolle bijdrage aan lokale samenleving

1.7. Samenvatting resultaten

	2022	2021
Inkomsten en kosten in miljoenen euro's		
Netto-omzet	35.501	13.144
Gasinkoop	35.138	12.816
Transportkosten	214	235
Resultaten in miljoenen euro's		
Resultaat voor belasting	48	48
Netto-winst	36	36
Dividend	36	36
Overige financiële gegevens		
Investerings (in miljoenen euro's)	1,2	0,7
Liquiditeitsratio	1,0	1,1
Balansgegevens ultimo jaar, in miljoenen euro's		
Balanstotaal	16.034,3	4.528
Eigen vermogen (vóór resultaatbestemming)	216	216
Kortlopende schulden	15.788,5	4.286
Verkochte volumes in miljarden kubieke meter*		
Totale afzet	39,2	44,2
-Nederland	24,7	24,0
-Overig Europa	14,5	20,2
Eigen medewerkers ultimo jaar, in fulltime-equivalenten	101,0	109,7
Veiligheid & gezondheid		
Ziekteverzuim (in procent)	2,98	1,89
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,99	0,56

De solvabiliteitsratio van GasTerra is niet opgenomen aangezien deze vanwege de afspraken tussen de verschillende entiteiten in het Gasgebouw (zie jaarrekening, hoofdstuk 4) niet representatief is. Eén van die afspraken betreft de transferprijs voor Groningengas, waardoor GasTerra een vaste winst maakt van 36 miljoen euro na belastingen. Doordat de winning van Groningengas laag is geworden en naar verwachting op korte termijn beëindigd zal worden, is het steeds moeilijker om een prijs van Groningengas vast te stellen waarbij de vaste winst van 36 miljoen euro overblijft bij GasTerra. GasTerra heeft echter nog verplichtingen die nagekomen moeten worden. Om dit zeker te stellen is de Transferprijsovereenkomst gewijzigd. De wijziging houdt in dat de 36 miljoen euro vaste winst van GasTerra wordt bewerkstelligd door geen prijs per eenheid (m3 Groningengas) meer vast te stellen maar een bedrag. Vanaf 1 januari 2022 bestaat de transferprijs voor het door NAM aan GasTerra geleverde Gronings aardgas uit een volume-afhankelijke commodity prijs, gebaseerd op de TTF month-ahead-prijzen en een Volume-Onafhankelijke Vergoeding (VOV).

De investeringen zijn niet materieel en betreffen met name de geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van de bedrijfsprocessen.

2. Materiële onderwerpen

Contractuele verplichting, economische prestatie, duurzame inzetbaarheid en de rol van GasTerra in de gasmarkt waren de materiële onderwerpen in 2022. Deze onderwerpen zijn mede op basis van de uitkomsten van de in 2021 gehouden stakeholderdialoog bepaald en input geweest voor de beleidskeuzes in 2022. In 2023 blijven deze onderwerpen materieel. In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de invulling van de materiële onderwerpen en de behaalde doelstellingen. Ook geven we een doorkijk naar de activiteiten en doelstellingen voor volgend jaar.

2.1. Contractuele verplichting

Het nakomen van de contractuele verplichtingen is voor zowel GasTerra als de stakeholders het belangrijkste thema. We zorgen dat onze onderneming op elk moment van het jaar voldoende gas in portfolio heeft om aan de leveringsverplichtingen aan onze klanten te kunnen voldoen. Om dit mogelijk te maken moeten we ervoor zorgen dat onze verkoopverplichtingen in evenwicht zijn met ons aanbod. In het verleden kon dit gedaan worden door het Groningenveld op of af te regelen; nu balanceren we dat met in- en verkopen op de markt en het gebruik van de onder contract staande bergingen. Om hierbij aan onze verplichtingen te kunnen voldoen en de daarbij behorende prijsrisico's te managen, maken we gebruik van geavanceerde planningsmodellen. In 2022 zijn we al onze contractuele verplichtingen nagekomen. Daarmee is de doelstelling behaald. Gegeven de commerciële gevoeligheid nemen wij in ons jaarverslag geen specifieke details over onze contracten op.

Deze commerciële gevoeligheid was ook aan de orde toen zowel door consumenten als in de Tweede Kamer naar aanleiding van de hoge gasprijzen vragen werden gesteld over de aanzienlijke prijsverschillen tussen verschillende landen. Hierop werd inzage gevraagd in de gascontracten van GasTerra. In reactie hierop heeft GasTerra in overleg met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat op 7 december jl. aan de Tweede Kamerleden, deels vertrouwelijk, informatie verschaft over typen gascontracten, prijsvorming in de contracten en de wijze waarop de aardgasmarkt werkt. Volledige openbaarheid geven over de inhoud van de contracten is vanwege contractuele, mededingingsrechtelijke en bedrijfsgevoeligheidsredenen niet mogelijk.

2.1.1. Heronderhandelingen

In bestaande import- en exportcontracten zijn heronderhandelingsclausules opgenomen. Indien het partijen onder deze contracten niet lukt om bij de heronderhandelingen tot overeenstemming te komen, kan arbitrage volgen. In 2022 voerden we met betrekking tot bestaande import- en exportcontracten drie arbitrages die geen van alle ultimo 2022 waren afgerond. Mogelijke uitkomsten van nog niet afgeronde heronderhandelingen of daarmee verband houdende arbitrages worden, gezien de onzekerheid van de uitkomst, niet verwerkt in de jaarrekening.

2.1.2. Afbouw GasTerra

In 2020 hebben wij onze relaties laten weten dat een afbouwplan is opgesteld dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. Deze afbouw eindigt op 31 december 2024. In lijn met de afbouw sluit GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer voor leveringen na 31 december 2023. Ook bouwen we de groengascontracten af.

In het afbouwplan houden we er rekening mee dat op de vastgestelde einddatum nog een aantal (lang-)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven. Er zal tijdig worden bepaald hoe deze worden nagekomen.

2.1.3. Contract Gazprom

Op 31 maart 2022 stelde de Russische overheid dat Russisch gas voortaan in roebels betaald zou moeten worden. Hiertoe moet door de koper van het gas zowel een euro- als een roebelaccount geopend worden bij de Gazprombank in Moskou. GasTerra is niet ingegaan op deze eenzijdige betalingseisen, omdat zij een risico zijn voor schending van de door de Europese Unie opgestelde sancties en er te veel financiële en operationele risico's kleven aan de vereiste betalingsroute. Ondanks herhaaldelijk aandringen door GasTerra bij Gazprom om de contractueel afgesproken betalingsconstructie en leveringsverplichtingen te respecteren staakte Gazprom de levering met ingang van 31 mei 2022. Als gevolg daarvan is tot 1 oktober 2022, de datum tot wanneer Gazprom gas aan GasTerra zou moeten leveren, ongeveer 2 miljard kubieke meter aan gecontracteerd gas niet geleverd.

2.2. Economische prestatie

Dat de onderneming economische prestatie als materieel onderwerp benoemt is evident. Als de economische prestaties niet goed zijn dan heeft dit invloed op alle stakeholders. In dit verband streeft de onderneming naar een efficiënte bedrijfsvoering met een goede balans tussen kosten en zorgvuldigheid.

2.2.1. Inkoop

GasTerra kocht in 2022 45,7 miljard kubieke meter gas in (2021: 44,2 miljard kubieke meter). Daarvan was 4,6 miljard kubieke meter afkomstig uit het Groningenveld en 8,4 miljard kubieke meter uit kleine velden. 3,9 miljard kubieke meter is geïmporteerd, voornamelijk uit Noorwegen en tot en met eind mei 2022 ook uit Rusland. 25,4 miljard kubieke meter is grotendeels ingekocht op handelsplaatsen en in mindere mate via andere kanalen. Daarnaast heeft GasTerra op 1 april 2022 het werkgas in de bergingen Norg en Grijpskerk van de Groningen Maatschap overgenomen. Tot en met 1 april 2022 heeft GasTerra 3,4 miljard kubieke meter gas uit deze bergingen gekocht.

De volumes uit het Groningenveld wijken af van de productiecijfers die NAM rapporteert. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat GasTerra volumes rapporteert per kalenderjaar, terwijl de winningsinstructie aan NAM voor een gasjaar geldt.

In het afgelopen decennium daalde de inkoop van gas uit kleine velden. De reserves in bestaande kleine velden nemen af doordat het gas uit de velden wordt geproduceerd. Daardoor neemt ook de druk af (depletie) waardoor de productiecapaciteit daalt. Hoewel nog geregeld nieuwe kleine velden worden gevonden, compenseert dit de productie-afname niet. De verwachting voor de komende jaren laat een verdere daling zien.

2.2.2. Levering

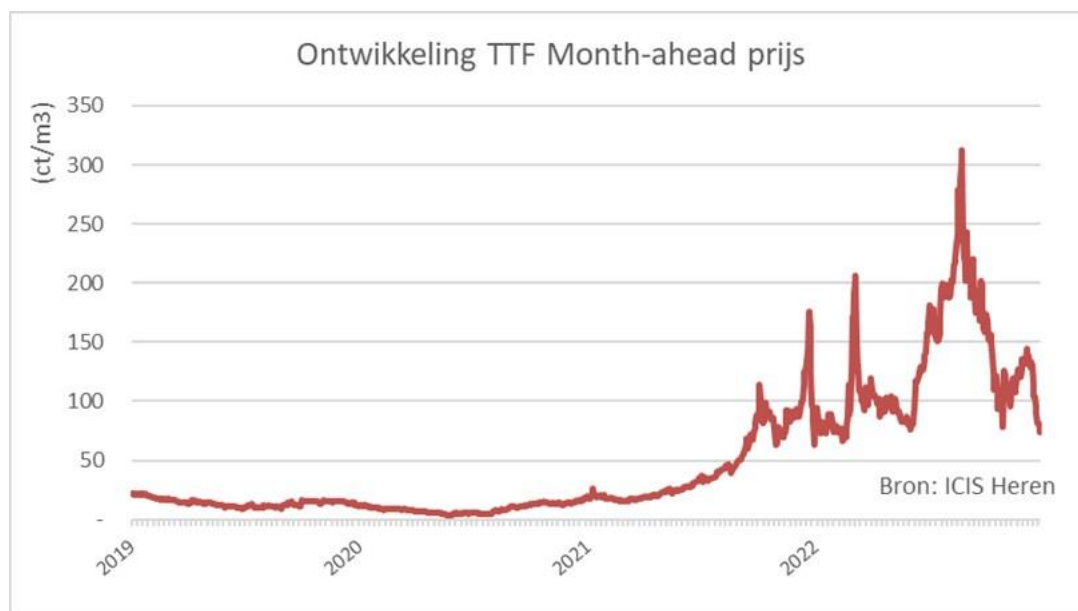
GasTerra heeft in 2022 39,2 miljard kubieke meter gas geleverd aan klanten (2021: 44,2 miljard kubieke meter). Een deel van het geleverde gas is geleverd op de traditionele afleverpunten zoals de aansluitingen en grenspunten. Ook leveren we veel van ons gas aan onze klanten op TTF, vanwaar zij het weer verder verhandelen of transporteren naar hun eindgebruikers.

Dit betekent dat het gas verschillende malen van eigenaar kan wisselen voordat het daadwerkelijk bij de eindgebruiker terecht komt. Hierdoor hoeft gas dat door buitenlandse partijen wordt gecontracteerd niet noodzakelijkerwijs de grens over te stromen en kan gas dat wij op de TTF verkopen uiteindelijk wel de grens over stromen.

Het verschil tussen 45,7 miljard kubieke meter inkopen en 39,2 miljard kubieke meter levering aan klanten is de voorraadmutatie in de bergingen Norg en Grijpskerk als gevolg van de overname van het werkgas. Aan het begin van 2022 was het werkgas nog van de Maatschap Groningen. Op jaareinde zat er 6,5 miljard kubieke meter gas in, waarvan GasTerra eigenaar is.

2.2.3. Beprijzing

De prijzen van de leveringen van GasTerra waren hoger dan in 2021. In 2022 werd gemiddeld 90,5 eurocent per kubieke meter betaald tegen 29,7 eurocent in 2021. Deze prijzen hangen samen met prijzen op handelsplaatsen. De hoge prijzen in 2021 waren nog nooit eerder voorgekomen, maar de maandgemiddelde TTF prijzen waren in 2022 nog hoger dan in 2021. De TTF month-ahead-prijs was in 2022 gemiddeld 181% hoger dan in 2021 (129,4 eurocent/kubieke meter in 2022 versus 46,1 eurocent/kubieke meter in 2021). Eind augustus 2022 bereikte de prijs twee dagen op rij een nieuw hoogtepunt boven de 300 eurocent/kubieke meter. Daarnaast was de month-ahead-prijs op 26 dagen hoger dan 200 eurocent/kubieke meter.

2.2.3.1. Ontwikkeling maandgemiddelde TTF prijzen (bron ICIS Heren)

Doordat de ingekochte volumes uit het Groningenveld gestaag afnemen en de volumes die GasTerra op de spotmarkt inkoopt stijgen, is het van steeds groter belang om prijsconcepten van in- en verkopen in de portfolio goed op elkaar af te stemmen.

2.2.4. Transport

Om aan de verplichtingen van onze handelscontracten te kunnen voldoen, boeken wij transportcapaciteit bij netbeheerders, met name bij GTS. In 2022 bedroegen de kosten voor de inkoop van transportcapaciteit 214 miljoen euro (2021: 235 miljoen euro).

2.3. Rol van GasTerra in de gasmarkt

De rol van GasTerra in de gasmarkt, de aangekondigde afbouw van de onderneming en de huidige marktsituatie staan centraal in de gesprekken met onze stakeholders. Met name de liquiditeit van TTF, de gaswinning uit kleinevelden en de rol van de bergingen bij de leveringszekerheid komen daarbij veelvuldig aan de orde. Daarnaast vinden stakeholders het, gegeven de aangekondigde beëindiging van de activiteiten van GasTerra, belangrijk dat kennisoverdracht voldoende aandacht krijgt. Dit sluit aan bij het streven van GasTerra om de activiteiten gecontroleerd af te bouwen en/of over te dragen, met oog voor de belangen van alle stakeholders en het functioneren van de gasmarkt. Dit is voor ons belangrijk, want het belang van gas voor de energievoorziening blijft onverminderd groot ook na de afbouw van GasTerra.

Het besluit om tot de afbouw van de onderneming over te gaan is een gevolg van de aankondiging van het kabinet in maart 2018 om in verband met de aardbevingsproblematiek de gaswinning in Groningen zo snel als mogelijk te beëindigen. Daarmee komt onze kernactiviteit, de in- en verkoop van het Groningengas, te vervallen. Als gevolg van de voorgenomen sluiting van Groningen is onze taak om zorg te dragen voor afname van gas uit kleine velden komen te vervallen. Deze aanpassing van de Gaswet is per 1 januari 2022 definitief geworden. Kleinveldenproducenten zijn bezig alternatieve kopers te vinden, maar tegelijkertijd maken zij door de energiecrisis pas op de plaats.

2.3.1. Gaswinning Groningen

In gasjaar 2022-2023 wordt een kantelpunt bereikt in de winning uit het Groningenveld. Vanaf 1 oktober 2022 staat het Groningenveld op de waakvlam met een bijhorend winningsniveau van 2,8 miljard kubieke meter waarbij is uitgegaan van 40 vorstdagen. De gaswinning komt hiermee in de eindfase. De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heeft dit winningsniveau vastgelegd in het vaststellingsbesluit van 26 september 2022. Deze winning is bedoeld om een aantal productielocaties operationeel te houden. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals verstoringen in het gassysteem, technische storingen, uitval van een laagcalorische gasopslag of zeer koude omstandigheden, mag een beperkt aanvullend beroep op het Groningenveld worden gedaan.

Het vaststellingsbesluit gaat uit van winning op elf productielocaties die tot en met maart 2023 worden ingezet; vanaf april tot 1 oktober zijn dat er nog vijf. Het aantal productielocaties dat daadwerkelijk operationeel blijft in het gasjaar 2022-2023 hangt af van de capaciteit die het Groningenveld moet leveren. De inzichten hierover zijn veranderd door de effecten op de gasmarkt van de oorlog in Oekraïne maar ook door onzekerheden over de oplevering en het functioneren van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek. Voor 1 april 2023 bepaalt de staatssecretaris op basis van de meest actuele inzichten of de zes productielocaties gesloten kunnen worden. Als deze sluiting niet mogelijk is dan zal dit gevolgen hebben voor de hoogte van het winningsniveau in dit gasjaar.

Het is de rol van GasTerra om NAM in staat te stellen uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie. GasTerra streeft ernaar het door NAM, op basis van het gaswinningsbesluit, aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen.

2.3.2. Inzet bergingen

Om de gaswinning uit het Groningenveld versneld te kunnen beëindigen en tegelijkertijd de leveringszekerheid van L-gas te waarborgen zijn afspraken gemaakt over de inzet van de gasopslag Norg. Waar de opslag voorheen gevuld werd met gas uit het Groningenveld gebeurt dit nu zoveel mogelijk met pseudo-Groningengas. GasTerra speelt hierbij een rol, omdat wij op dagelijkse basis operationeel bepalen op welke momenten er uit de gasopslagen geproduceerd wordt dan wel geïnjecteerd wordt. Afspraken over de inzet van Norg zijn vastgelegd in het Norg Akkoord.

Het kabinet wil ook de gasopslag Grijpskerk inzetten om het Groningenveld eerder te sluiten door de gasopslag om te bouwen van een H-gas berging naar een L-gas berging. Op 14 februari 2022 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer laten weten onder voorwaarden in te stemmen met de door NAM ingediende wijziging van het opslagplan voor de ondergrondse gasopslag in Grijpskerk⁹. Met dit instemmingsbesluit is het opslagplan voor de gasopslag Grijpskerk algemeen gemaakt ten aanzien van het type aardgas en kan hoog- of laagcalorisch gas worden opgeslagen. Een gasopslag bevat zowel werkgas als kussengas. Het werkgas wordt in de winter geproduceerd en in de zomer opnieuw aangevuld. Kussengas is permanent in de opslag aanwezig en is nodig om in de winter het werkgas met voldoende druk te kunnen produceren. Zowel het kussengas als het werkgas in UGS Grijpskerk is hoogcalorisch. NAM geeft in haar opslagplan aan dat het om UGS Grijpskerk in te zetten als opslag voor laagcalorisch gas niet nodig is om het aanwezige hoogcalorische kussengas te produceren. In de zomer van 2022 is de gasopslag gevuld met laagcalorisch werkgas dat zich dan voor een deel mengt met het hoogcalorisch kussengas waarna het werkgas in de winter van 2022/2023 volledig wordt geproduceerd. In de zomer van 2023 wordt de gasopslag weer volledig gevuld met laagcalorisch werkgas. NAM heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat laten weten dat de gasopslag op 1 oktober 2023 in te zetten is als opslag voor laagcalorisch gas.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne werd dit jaar op Europees niveau afgesproken dat alle lidstaten hun gasopslagen op 1 november 2022 voor tenminste 80 procent gevuld moesten hebben. GasTerra heeft de gasopslagen in Norg, Grijpskerk en Alkmaar tot het gewenste niveau gevuld. Op 27 juni 2022 heeft de Europese Raad de verordening over gasopslag aangenomen. Deze verordening stelt een vuldoel voor lidstaten van 90% voor de winters van 2023 en verder (tot en met 2025) vast, inclusief een vultraject dat aangeeft langs welk tijdpad dit doel moet worden behaald. De verordening bepaalt tevens dat het vuldoel voor een individuele lidstaat wordt verlaagd met het volume dat tijdens de referentieperiode 2016 tot en met 2021 aan derde landen is geleverd. Voor Nederland betekent dit een verlaging van het vuldoel tot 73% vanwege gasexport naar het Verenigd Koninkrijk. Het kabinet zet er op in om de gasopslagen voor minimaal 90% gevuld te hebben¹⁰.

2.3.3. Kennisdeling

Een onderdeel van het goed achterlaten van de markt is het delen van onze kennis over ons product, de markt en de energietransitie. We doen dit door deel te nemen aan diverse samenwerkingsverbanden en projecten op het gebied van energietransitie en via brancheorganisaties, maar ook met eigen publicaties zoals de brochure 'Toekomstperspectieven van gas in Nederland'.

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/02/14/instemmingsbesluit-gasopslag-grijpskerk>

¹⁰ [Kamerbrief over gasleveringszekerheid en gasopslagen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

In maart 2022 heeft onze CEO Annie Krist deelgenomen aan een rondetafelgesprek met de Tweede Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat over Russisch gas. De aanleiding voor dit rondetafelgesprek was de door Rusland ingezette oorlog in de Oekraïne en de afhankelijkheid van Russisch gas. Ter voorbereiding op het gesprek heeft GasTerra een position paper geschreven waarin onze visie en duiding op de crisis en mogelijke maatregelen verwoord staan.

Verder heeft GasTerra in overleg met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat op 7 december jl. aan de Tweede Kamerleden informatie verschaft over typen gascontracten, prijsvorming in de contracten en de wijze waarop de aardgasmarkt werkt.

2.4. Duurzame inzetbaarheid

Ondanks de wetenschap dat GasTerra binnen afzienbare tijd zijn deuren sluit, staat de organisatie in het middelpunt van de belangstelling. Een gespannen gasmarkt, discussies over leveringszekerheid van gas aan Nederland, het maken van nieuwe afspraken met partijen die alternatieven voor het gas uit Groningen bieden, brengt volop werk met zich mee voor onze medewerkers. Dat stelt de onderneming voor de uitdaging om vanuit de rol als werkgever het vertrek van medewerkers in verband met de afbouw te faciliteren en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komt. Om dit te bewerkstelligen zijn onder andere wijzigingen in de organisatiestructuur doorgevoerd. Afdelingen zijn samengevoegd en met de flexibele inzet van medewerkers genereren zij op meerdere thema's hun meerwaarde. Ook hebben we diverse nieuwe collega's verwelkomd waardoor er een mooie nieuwe dynamiek ontstaat in de organisatie. De competenties en motivatie van de medewerkers zijn van cruciaal belang en een continue aandachtspunt. Dit alles draagt bij aan het welzijn van medewerkers en de duurzame inzetbaarheid; een thema dat belangrijk is voor iedere organisatie, maar voor GasTerra diverse dimensies kent.

In maart 2022 kwam er gelukkig na twee jaar een einde aan het thuiswerkadvies in verband met de Corona-pandemie en konden we elkaar weer ontmoeten op kantoor. Met de positieve ervaringen die we hebben opgedaan met het thuiswerken en het kantoor dat weer als ontmoetingsplek fungeert is een hybride vorm van werken ontstaan die elke medewerker naar zijn eigen werksituatie kan invullen. GasTerra blijft investeren in verbondenheid met en tussen medewerkers. Zo zijn er in 2022 diverse themabijeenkomsten georganiseerd die bijdragen aan het vergroten van kennis of competenties, maar daarnaast ook social events die het werkplezier vergroten en het teamgevoel versterken. Ook in 2023 wordt dit voortgezet.

Er is blijvende aandacht voor de toekomstplannen van medewerkers. Dit doen we door te bekijken op welke wijze kansen binnen de organisatie kunnen bijdragen aan een bepaalde ervaring die nuttig kan zijn voor de gewenste toekomst. Door de afbouw van GasTerra staat immers vast dat alle medewerkers op termijn hun baan verliezen. Het is belangrijk dat collega's zich daar nu al op voorbereiden en deze tijd gebruiken om zich om- of bij te scholen, extra ervaring op te doen of om gestructureerd hun loopbaan onder de loep te nemen. De doelstelling voor 2023 is dat minimaal 20% van de medewerkers investeert in zijn of haar persoonlijke ontwikkeling middels een traject of opleiding, gericht op een baan na GasTerra.

GasTerra voelt zich verbonden met de regio en de (energie)branche. Onze netwerken zetten we graag in voor toekomstkansen voor onze medewerkers. Zo zijn we partner in Noorderlink, waarmee er toegang is tot ruim veertig grote werkgevers in Noord-Nederland. En zijn we betrokken bij samenwerkende bedrijven in het kader van energie en de energietransitie zoals de New Energy Coalition.

GasTerra heeft al jaren een laag ziekteverzuim (<2,5 procent). Helaas is in 2022 het ziektepercentage hoger uitgevallen. Hoewel dat een landelijke trend is met de naweeën van Corona, zowel in letterlijke zin als ten gevolge van die bijzondere periode, komt het in ons geval vooral door een aantal niet aan Covid-19 gerelateerde langdurig zieken. Gelukkig zien we eind 2022 dat het herstel doorzet en daarmee ook de vertrouwde verzuimcijfers terugkomen. Door middel van een Preventief Medisch Onderzoek via de arbodienst is in 2022 op vrijwillige basis de fysieke en mentale gesteldheid van de collega's onderzocht. In 2023 wordt wederom een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd waarbij ook aandacht zal zijn voor de psycho-sociale aspecten.

3. Governance

Wij vinden het vanzelfsprekend dat wij transparant rapporteren over de manier waarop onze onderneming wordt bestuurd en hoe hierop toezicht wordt gehouden.

3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen

3.1.1. Samenstelling

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken bij GasTerra. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht leden waarvan één lid wordt benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De Raad benoemt uit zijn midden een voorzitter; de minister van Economische Zaken en Klimaat moet deze benoeming goedkeuren.

De Raad van Commissarissen wijst uit zijn midden een College van Gedelegeerde Commissarissen aan, dat uit vijf leden bestaat, waarvan één lid de door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemde commissaris is. De Raad kan zijn bevoegdheden delegeren aan het College, voor zover deze delegatie geen inbreuk maakt op de taak en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen.

Statutair is bepaald dat jaarlijks in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, twee leden van de Raad van Commissarissen aftreden volgens een door loting vastgesteld rooster. De raadsleden die aftreden zijn terstond herkiesbaar of herbenoembaar. Nieuwe leden van de Raad van Commissarissen nemen op het rooster de plaats van hun voorgangers in.

In 2022 is de heer Gaastra teruggetreden als commissaris en heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat mevrouw Pijs per 8 april 2022 als commissaris benoemd. Mevrouw Pijs treedt in het rooster van aftreden in de plaats van de heer Gaastra.

Naam	Bestuurstermijn	Bevoegdheid	Datum van benoeming
ir. B.C. Fortuyn	Herkiesbaar in 2025	Gedelegeerd Commissaris	12 februari 2018
drs. R.M. de Jong	Herkiesbaar in 2026	Gedelegeerd Commissaris	1 augustus 2016
drs. R.G. de Jongh	Herkiesbaar in 2025	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2016

Naam	Bestuurstermijn	Bevoegdheid	Datum van benoeming
mr. A.F. Gaastra (tot 8 april 2022)	-	Gedelegeerd Commissaris	15 september 2016
ir. J.W. van Hoogstraten	Herkiesbaar in 2023	Gedelegeerd Commissaris	1 maart 2016
mr. drs. T.W. Langejan	Herkiesbaar in 2024	Lid Raad van Commissarissen	15 februari 2016
ir. J.M.W.E. van Loon	Herkiesbaar in 2024	Gedelegeerd Commissaris	1 januari 2016
drs. E.W.E. Pijs	Herbenoembaar in 2026	Gedelegeerd Commissaris	8 april 2022
drs. L. Zirar	Herkiesbaar in 2023	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2019

3.1.2. Vergaderingen

De Raad (met inbegrip van het College van Gedelegeerde Commissarissen) kwam zeven maal in vergadering bijeen, in aanwezigheid van de directie. Bij één van de vergaderingen was tevens de Audit Commissie (AC) vertegenwoordigd. De externe accountant was op uitnodiging van de Raad aanwezig in de vergadering waarin de jaarstukken over 2021 werden behandeld en goedgekeurd.

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
ir. B.C. Fortuyn	2/2	5/5	N.v.t.
ir. J.M.W.E. van Loon	2/2	5/5	N.v.t.
ir. J.W. van Hoogstraten	1/2	4/5	N.v.t.
mr. A.F. Gaastra	1/1	1/1	N.v.t.
drs. E.W.E. Pijs	1/1	3/4	N.v.t.

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
drs. R.M. de Jong	2/2	5/5	N.v.t
drs. R.G. de Jongh	2/2	N.v.t	N.v.t
drs. L. Zirar	2/2	N.v.t	N.v.t
mr. drs. T.W. Langejan	2/2	N.v.t	6/6
drs. P.G.W. Gerssen	N.v.t	N.v.t	6/6
drs. A. Roeland LL.M	N.v.t.	N.v.t.	6/6
drs. P.J. de Vries RA RT	N.v.t	N.v.t	6/6

Het eerste cijfer geeft de aanwezigheid weer, het tweede cijfer is het aantal vergaderingen dat heeft plaatsgevonden in de periode dat de persoon in functie was.

De heer Van Hoogstraten was verhinderd bij één van de Raadsvergaderingen en bij één van de Collegevergaderingen. In beide vergaderingen werd hij vertegenwoordigd door de heer Fortuyn. Mevrouw Pijs was verhinderd bij één van de Collegevergaderingen en werd daarin vertegenwoordigd door de heer Van Hoogstraten.

3.1.3. Doelstellingen en strategie

Het jaar 2022 is in meerdere opzichten een bijzonder jaar voor GasTerra en zijn werknemers geweest. Na de uitbraak van het Corona-virus in het jaar 2020 werd GasTerra in 2021 en 2022 geconfronteerd met de verdere maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bestrijding van het virus, ook met het oog op het weer naar kantoor terugkeren in 2022. In de ogen van de Raad van Commissarissen heeft de GasTerra-organisatie op een adequate en voortvarende wijze op deze situatie gereageerd. Het welzijn van alle betrokkenen en de continuïteit van de bedrijfsvoering zijn daarbij leidend geweest. De Raad spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop de GasTerra-organisatie hier uitvoering aan heeft gegeven en blijft geven.

Daarnaast heeft GasTerra in 2022 verdere stappen gezet in de afbouw van de bedrijfsactiviteiten. De sinds begin 2014 door de minister van Economische Zaken en Klimaat genomen besluiten over de inzetbaarheid van het Groningenveld, als gevolg van de ontwikkelingen in het Groningen aardbevingendossier, zijn sterk van invloed op de bedrijfsvoering van GasTerra. In 2018 heeft het kabinet besloten dat de winning van het Groningengas in de komende jaren fors zal worden verlaagd en vervolgens zal worden beëindigd. Dit brengt met zich mee dat de aandeelhouders van GasTerra zich hebben beraden op de toekomst van GasTerra, dat als verkooporganisatie voor het Groningengas is opgericht.

De aandeelhouders hebben in oktober 2019 de directie van GasTerra verzocht een afbouwplan voor de onderneming op te stellen. De directie heeft in 2019 en 2020 in overleg met de Raad invulling gegeven aan dit verzoek. Eind 2019 is een sociaal plan voor de werknemers van GasTerra vastgesteld. In 2020 is een afbouwplan vastgesteld waarmee uitvoering wordt gegeven aan het geleidelijk beëindigen van de activiteiten van GasTerra. Daaraan is uitvoering gegeven in 2021 en 2022 en in de toekomst zullen verdere stappen op dat gebied worden gezet. Een goed proces met de Ondernemingsraad, het slagvaardig houden van de organisatie en het nakomen van bestaande contractuele verplichtingen staan daarbij voorop.

De Raad heeft op verschillende momenten haar inbreng op de besluitvorming gegeven. De Raad zal bij dit onderwerp vanwege het belang voor de GasTerra-organisatie, zijn werknemers en zijn overige stakeholders nauw betrokken blijven.

Met de directie is gesproken over de strategie van de onderneming en de vertaling daarvan naar de doelstellingen voor de komende jaren. GasTerra zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en zal dat doen met oog voor de belangen van de stakeholders. Daar waar nodig zal de strategie tussentijds worden herijkt.

Het jaar 2022 is voor GasTerra ook een bijzonder jaar geweest waar het ging om het aanbod van aardgas en de fluctuaties in de prijzen daarvan op de groothandelsmarkten. De oorlog in de Oekraïne heeft wereldwijd geleid tot grote wijzigingen in de vraag en het aanbod van gas. De daarmee verband houdende volatiliteit en uitzonderlijke hoogte van de gasprijzen brachten voor de organisatie nieuwe uitdagingen met zich mee. GasTerra is in de ogen van de commissarissen daarmee onder deze bijzondere omstandigheden goed en passend omgegaan.

De Raad heeft met de directie besproken in hoeverre de doelstellingen voor het jaar 2022 zijn gerealiseerd en heeft de doelstellingen voor 2023 vastgesteld.

De Raad heeft in 2022 de risico's besproken die verbonden zijn aan de bedrijfsactiviteiten. In dat kader kwam de beoordeling door het bestuur van de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen aan de orde, onder meer door de bespreking van het *document of representation*. Ook is aandacht besteed aan de *management letter* van de externe accountant en is stilgestaan bij de voor GasTerra relevante maatschappelijke aspecten. De Raad concludeert dat GasTerra een stevig control framework heeft, dat effectief functioneert en voortdurend verder wordt verbeterd.

3.1.4. Personele aangelegenheden

De Raad van Commissarissen keurt het beloningsbeleid goed door een cao-mandaat te verlenen. De Raad wordt, indien nodig, betrokken bij mutaties van nevenfuncties van directieleden van GasTerra en bespreekt eenmaal per jaar het complete overzicht van deze nevenfuncties en keurt deze goed. Ook het overzicht van nevenwerkzaamheden van leden van de Raad wordt jaarlijks besproken.

3.1.5. Audit Commissie

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. Deze commissie houdt toezicht op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alle financiële aangelegenheden, de relatie met de externe accountant en de toepassing van de informatie- en communicatietechnologie. De Audit Commissie heeft in één van de Raadsvergaderingen verantwoording afgelegd omtrent de uitgevoerde werkzaamheden.

De Audit Commissie is gedurende het verslagjaar zes keer bijeengekomen.

De samenstelling van de Commissie is ultimo 2022 als volgt:

drs. P.G.W. Gerssen (Voorzitter)
mr. drs. T.W. Langejan
drs. A. Roeland LL.M
drs. P.J. de Vries RA RT

3.1.6. Zelfevaluatie

De Raad van Commissarissen evalueert haar functioneren periodiek en heeft in 2022 een zelfevaluatie gehouden.

3.1.7. Contacten met medewerkers

De Raad vergadert, uitzonderingen daargelaten, als uitgangspunt in het gebouw van de onderneming.

De overlegvergaderingen van de Bestuurder met de Ondernemingsraad zijn in 2022 twee keer door leden van de Raad bijgewoond. Hierbij is onder andere gesproken over de ontwikkelingen in de omgeving van GasTerra en de toekomst van GasTerra.

3.1.8. Jaarrekening

Het advies van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, te houden op 16 februari 2023 te Groningen, luidt als volgt:

Wij hebben kennis genomen van de door de Chief Executive Officer conform artikel 23 van de Statuten opgemaakte jaarrekening 2022. Wij kunnen ons met deze jaarrekening verenigen en adviseren:

- de netto winst over 2022 ad € 36 miljoen geheel te bestemmen voor uitkering aan aandeelhouders;
- de jaarrekening 2022 ongewijzigd vast te stellen.

De Raad van Commissarissen stelt het op prijs zijn waardering uit te drukken voor de wijze waarop directie en medewerkers zich in het boekjaar hebben ingezet voor de doelstellingen van de onderneming en voor de resultaten die zijn behaald. De Raad wenst allen die bij GasTerra werkzaam zijn veel succes in 2023.

De Raad van Commissarissen,

ir. B.C. Fortuyn, voorzitter
ir. J.W. van Hoogstraten
drs. R.M. de Jong
drs. R.G. de Jongh
mr. drs. T.W. Langejan
ir. J.M.W.E. van Loon
drs. E.W.E. Pijs
drs. L. Zirar

3.2. Bestuursgegevens

Het bestuur van GasTerra bestaat uit één statutair directeur (CEO). Dit is mevrouw drs. A.J. Krist. Naast mevrouw Krist bestaat de directie uit een financieel directeur (CFO), de heer drs. F.F. van Koten en een commercieel directeur (CCO), de heer ir. R.E. van Rede.

3.2.1.1. Organogram

3.3. Corporate Governance

GasTerra B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met statutaire zetel in Groningen. De onderneming is op 1 juli 2005 opgericht toen de N.V. Nederlandse Gasunie juridisch gesplitst werd in een transportbedrijf en een handelsonderneming. Daarbij bleven de gasinfrastructuur (de gasleidingen) en alle aan gastransport gerelateerde activiteiten achter bij Gasunie, terwijl het nieuwgevormde GasTerra de gashandelsactiviteiten voortzette.

Het maatschappelijk aandelenkapitaal van GasTerra B.V. bedraagt 180 miljoen euro, verdeeld in 40.000 aandelen van elk 4.500 euro. Alle aandelen zijn geplaatst, volgestort, op naam gesteld en kunnen alleen worden overgedragen met unanieme goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De aandelen worden gehouden door de Staat (10 procent), EBN B.V. (40 procent), Shell Nederland B.V. (25 procent) en Esso Nederland B.V. (25 procent). Er worden geen certificaten op aandelen uitgegeven.

GasTerra is geen beursgenoteerde vennootschap, waardoor de *Corporate Governance Code* niet van toepassing is op de organisatie. GasTerra richt zich echter waar mogelijk en relevant naar principes van de Code en neemt de best practice-bepalingen daarbij als leidraad. In dit hoofdstuk rapporteren wij over de passende principes van de Code.

Ten aanzien van de principes en bepalingen uit de Code die onder taak en werkwijze van het bestuur zijn opgenomen, geldt dat deze in hoofdzaak worden toegepast. Het instrumentarium dat het bestuur daarvoor hanteert, bestaat met name uit het jaarlijkse activiteitenplan, de begroting, maand- en kwartaalrapportages en de op de organisatie toegesneden Business Risico Analyse (BRA). Hierin staat onder meer de opzet en werking van het risicomanagement bij GasTerra beschreven (zie ook de risicoparagraaf, waarin een beschrijving van de belangrijkste risico's is opgenomen). Het risicomanagement is neergelegd bij het lijnmanagement.

Over de uitvoering wordt gerapporteerd aan de directie. Via de BRA rapporteert de directie minstens één maal per jaar aan de Audit Commissie. De externe accountant toetst de werking van dit systeem voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Het bestuur van GasTerra bestaat uit een statutair directeur (hoofddirecteur/CEO), benoemd op voordracht van de Raad van Commissarissen, goedgekeurd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De statutair directeur is voor onbepaalde tijd aangesteld. Naast de statutair directeur bestaat de directie uit twee directeuren/algemeen procuratiehouders: een financieel directeur en een commercieel directeur.

De bezoldiging van de statutair directeur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen en kent naast een vaste beloning ook een variabel deel dat afhankelijk is van de financiële en niet-financiële prestaties van de organisatie. De Raad van Commissarissen beslist of en tot welk bedrag de statutair directeur voor een variabele beloning in aanmerking komt. Conform het overheidsbeleid ten aanzien van staatsdeelnemingen bedraagt de omvang van de variabele vergoeding maximaal twintig procent van het vaste salaris. De hoogte van de bezoldiging van de statutair directeur staat in de jaarrekening vermeld. Ten aanzien van de statutair directeur worden de bepalingen met betrekking tot het maximaal aantal toegestane commissariaten uit de Wet Bestuur en Toezicht nageleefd.

Toezicht op het bestuur van GasTerra wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht personen. Eén lid is rechtstreeks benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat, de overige leden zijn door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd op voordracht van de individuele aandeelhouders. Om belangenverstrengeling tegen te gaan hebben de ondernemingen van aandeelhouders interne firewalls. Het aantal commissariaten van één persoon is zodanig beperkt dat een goede taakvervulling gewaarborgd is. De Raad heeft zijn eigen secretaris aangesteld, die waar nodig ondersteund wordt door de secretaris van de vennootschap.

In de Corporate Governance Code zijn bepalingen opgenomen over een evenwichtige verdeling van de zetels van het bestuur en de Raad van Commissarissen over vrouwen en mannen. Als "grote rechtspersoon" zijn sinds 1 januari 2022 bovendien de bepalingen over de evenwichtige verdeling van zetels over mannen en vrouwen in de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen op GasTerra van toepassing.

De Raad van Bestuur van GasTerra bestaat uit één persoon, sinds 2017 is dit mevrouw A.J. Krist, CEO en Hoofddirecteur. De directie bestaat verder uit twee algemeen procuratiehouders, beiden man. Het aandeel vrouwen in de Raad van Bestuur bedraagt daarmee honderd procent en in de volledige directie bedraagt dit 1/3 of 33 procent. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht personen, zes mannen en twee vrouwen, het aandeel vrouwen in de Raad van Commissarissen bedraagt daarmee vijfentwintig procent. Het aantal managementfuncties bij GasTerra bedroeg eind 2022 vijftien (2021: negentien). Hiervan zijn drie bezet door een vrouw en twaalf door een man (2021: drie vrouwen en zestien mannen). Het aandeel vrouwen in het management bedraagt hiermee twintig procent.

GasTerra zal in de komende jaren een verdere afbouw van zijn portefeuille en organisatie doorvoeren en het ligt in de verwachting dat managementfuncties zullen komen te vervallen of gecombineerd zullen gaan worden. Voor zover daarbij nieuwe benoemingen plaatsvinden streeft GasTerra naar een evenwichtiger verdeling en beschouwt daarbij een minimaal aandeel vrouwen van 1/3 als passend.

De taak en werkwijze van de Raad van Commissarissen zijn conform de Code vastgelegd in een eigen reglement. In het jaarverslag verschijnt standaard een bericht van de Raad van Commissarissen. Een (verkorte) profielschets van de leden van de Raad is in het jaarverslag opgenomen. De bepalingen inzake het toezicht van de Raad op het bestuur worden geëffectueerd in de reguliere raadsvergaderingen. Verder bespreekt de Raad minstens eenmaal per twee jaar buiten aanwezigheid van de directie zowel zijn eigen functioneren (en gewenste competenties) als dat van de individuele commissarissen en jaarlijks het functioneren van de directie.

Statutair is bepaald dat belangrijke beslissingen van GasTerra moeten worden goedgekeurd door de Raad van Commissarissen of door het College van Gedelegeerde Commissarissen. Het College van Gedelegeerde Commissarissen is een statutair orgaan van de vennootschap. Dit College wordt door de Raad van Commissarissen uit zijn midden aangewezen en bestaat uit vijf commissarissen, waaronder de commissaris die door de minister van Economische Zaken en Klimaat is benoemd.

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. De Audit Commissie is een niet-statutair orgaan dat bestaat uit vier door de Raad van Commissarissen benoemde leden. De Raad, respectievelijk het College van Gedelegeerde Commissarissen, kan aangelegenheden voor behandeling doorverwijzen naar de Audit Commissie.

De Audit Commissie adviseert de Raad dan wel het College van Gedelegeerde Commissarissen gevraagd, dan wel ongevraagd omtrent de onderwerpen uit het takenpakket van de Audit Commissie en bereidt de besluitvorming van de Raad daaromtrent voor. De Audit Commissie komt ten minste drie keer per jaar bijeen.

De taak en werkwijze van de Audit Commissie zijn vastgelegd in een reglement dat in hoofdlijnen de in de Code vermelde best practice-bepalingen volgt. Zo behoren tot de taken van de Audit Commissie het uitoefenen van toezicht ten aanzien van de financiering van de vennootschap, de operationele uitgaven en kapitaalinvesteringen in relatie tot de geaccordeerde budgetten, de financiële informatieverschaffing, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van interne en externe auditors, de rol en het functioneren van de interne auditafdeling, de werking van de informatie- en communicatietechnologie en het onderhouden van de relatie met de externe accountant. Onderwerpen die bij het laatste onderwerp in het bijzonder aan de orde komen, zijn de onafhankelijkheid van de accountant, de bezoldiging en het eventueel verrichten van niet aan controle gerelateerde werkzaamheden.

De (systematiek van de) bezoldiging van de commissarissen is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVvA) goedgekeurd. In de jaarrekening wordt het totale bezoldigingsbedrag van de Raad vermeld.

Betreffende de bevoegdheden van de Aandeelhouders is statutair bepaald dat besluiten van Aandeelhouders slechts genomen kunnen worden met een meerderheid van drie vierde van de uitgebrachte stemmen. Voor een aantal besluiten, met name overdracht van aandelen, schorsing of ontslag van de statutair bestuurder, statutenwijziging en ontbinding van de vennootschap, is unanimiteit vereist.

Inzake informatieverschaffing aan de aandeelhouders en de mogelijke invloed op de koers van het aandeel, dient vermeld te worden dat het 'aandeel GasTerra' niet op de financiële markten wordt verhandeld.

Ten aanzien van de financiële verslaglegging houden de Raad van Commissarissen, het College van Gedelegeerde Commissarissen en de Audit Commissie meerdere malen per jaar (in de reguliere vergaderingen) toezicht op het volgen van de interne procedures die verband houden met het opstellen van de kwartaalrapportages en het opstellen en de publicatie van het jaarverslag.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemt de externe accountant. De externe accountant wordt in de Audit Commissie standaard bevraagd over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

Voorts wordt door de directie en de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over de onafhankelijkheid van de externe accountant gerapporteerd en wordt een voordracht tot benoeming van een externe accountant uitgebracht. Hiertoe beoordelen directie en Raad van Commissarissen periodiek, doch ten minste eenmaal in de vier jaar, het functioneren van de externe accountant. Sinds het boekjaar 2015 is EY (Ernst & Young) GasTerra's accountant. Het contract is in 2020 verlengd tot en met de controle op boekjaar 2024.

De externe accountant heeft inzicht in het werkplan Internal Audits, dat in de Audit Commissie besproken wordt. Bevindingen aangaande de interne audit functie worden waar nodig opgenomen in de Management Letter van de externe accountant. De Management Letter wordt besproken tijdens een vergadering van de Raad van Commissarissen. De externe accountant rapporteert datgene wat hij met betrekking tot zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van de directie en de Raad van Commissarissen wil brengen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de bepalingen behorende bij het principe in de Code betreffende de relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap.

MVO is bij GasTerra een integraal onderdeel van de strategie en daarmee verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. GasTerra neemt de materialiteitsmatrix en de bijbehorende doelstellingen en activiteiten op in het Business Plan, dat wordt goedgekeurd door de Raad van Commissarissen, het hoogst verantwoordelijke bestuurslichaam. Het monitoren van de voortgang wordt in de reguliere rapportagecyclus meegenomen. De kwartaalrapportages worden besproken in het College van Gedelegeerde Commissarissen en in de Audit Commissie.

3.4. Risicoparagraaf

Een gedegen risicobeleid is voor GasTerra noodzakelijk om zijn doelstellingen te realiseren. Risicomanagement op zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau maakt onderdeel uit van het Management Control Systeem. Het is gebaseerd op het COSO ERM-raamwerk, dat wereldwijd wordt toegepast.

De directie en het managementteam identificeren gezamenlijk de strategische en tactische risico's en zijn verantwoordelijk voor de beheersing ervan. Hierover wordt ook gerapporteerd aan de Raad van Commissarissen en de Audit Commissie. Daarnaast is elke proceseigenaar verantwoordelijk voor de beheersing van de operationele risico's van zijn bedrijfsprocessen.

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten. Alle medewerkers zijn van tijd tot tijd betrokken bij onderdelen van het Management Control Systeem. Van hen wordt verwacht dat zij zich houden aan de geldende beleidsvoorschriften, procedures, werkinstructies en richtlijnen. GasTerra heeft een risico- en controlregister ingericht met daarin een centraal overzicht van alle risico's en beheersmaatregelen per bedrijfsproces op basis van operationele risicoanalyses.

GasTerra heeft een beperkte mate van risicobereidheid. Risico's worden gemitigeerd door specifieke maatregelen. Is er sprake van een restrisico dan wordt bepaald of dit acceptabel is. De focus ligt op de effectiviteit en de efficiëntie van de beheersmaatregelen, opdat evenwichtige maatregelen worden genomen, die passen bij de hoogte van het risico.

Strategische en tactische risico's worden tweemaal per jaar vastgesteld. Voor risico's op operationeel niveau wordt de frequentie bepaald op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces. In elk geval wordt elk proces eenmaal per drie jaar aan een risicoanalyse onderworpen.

De beheersmaatregelen die hoge risico's afdekken – de zogenaamde key controls – worden periodiek getoetst door de proceseigenaar via self-assessments. De resultaten worden intern gerapporteerd en de opvolging van hieruit voortvloeiende aanbevelingen gemonitord. Naast de self-assessments toetst een interne auditor periodiek – eveneens op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces – de opzet en werking van de beheersmaatregelen. De werking van de interne audit functie wordt periodiek onderworpen aan een peer review door auditors van aandeelhouders, die hierover aan de directie en de Audit Commissie rapporteren. Tenslotte kent GasTerra een procedure voor het rapporteren van incidenten om verbeteracties te bevorderen en van elkaar te leren.

De onderneming kan in de reguliere bedrijfsvoering gebruikmaken van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico, renterisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. De wijze waarop hiervan gebruik wordt gemaakt is beschreven in de paragraaf 'financiële instrumenten' van de jaarrekening.

Bedrijfsrisico's

Met de Business Risico Analyse (BRA) stelt GasTerra de belangrijkste strategische en tactische risico's vast die het invullen van de missie, visie en het behalen van de doelstellingen van de onderneming kunnen belemmeren.

Van ieder risico wordt bepaald hoe groot de kans is dat het optreedt en wat in voorkomende gevallen de impact is op GasTerra. De BRA wordt twee keer per jaar vastgesteld. In het najaar ten tijde van het opstellen van het Business Plan en in het voorjaar door middel van een halfjaarlijkse update. De risico's zijn vergelijkbaar met 2021. Wel hebben de extreme marktomstandigheden en de daarmee gepaard gaande volatiliteit van de marktprijzen invloed gehad op de inschaling.

Een aantal van de risico's wordt hieronder beschreven.

Medewerkers en afbouw

GasTerra heeft op basis van het afbouwplan een personeelsplanning gemaakt die ervoor moet zorgen dat de benodigde competenties in het bedrijf aanwezig zijn zodat de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komt. Tegelijkertijd wil het bedrijf medewerkers van werk naar werk helpen en is het van belang dat het bedrijf het vertrek van medewerkers ondersteunt. Als gevolg van de afbouw en eventueel geholpen door externe factoren zoals krapte op de arbeidsmarkt bestaat voor GasTerra het risico dat de (gelijktijdige) uitstroom van medewerkers te groot wordt. Daardoor kan de situatie ontstaan dat veel kennis en ervaring verdwijnt. Ook wordt de afhankelijkheid van externe partijen groter. Daarnaast zullen medewerkers zich, richting 31 december 2024, meer gaan richten op hun toekomst na GasTerra. Dit kan leiden tot een verminderde focus op de werkzaamheden binnen GasTerra.

De monitoring van de personele bezetting is een continu proces en waar nodig worden acties ondernomen. De uitstroom gaat minder snel dan enige tijd geleden, maar dit blijft een onzekere factor. Daarbij loopt mede door de veranderende marktomstandigheden de hoeveelheid werk minder snel terug dan verwacht in het afbouwplan. Om dit op te vangen zijn op sommige afdelingen extra mensen aangesteld en is de organisatiestructuur aangepast. Afdelingen zijn samengevoegd, waardoor samenwerking tussen teams nog automatisch verloopt. Naarmate de organisatie krimpt wordt de flexibele inzet van medewerkers belangrijker.

Ook is er blijvende aandacht voor de toekomstplannen van medewerkers. Enerzijds om medewerkers te stimuleren niet pas in actie te komen als GasTerra is gestopt, anderzijds om te bekijken op welke wijze kansen binnen de organisatie kunnen bijdragen aan een bepaalde ervaring die nuttig kan zijn voor de gewenste toekomst. De huidige nieuwe marktsituatie leidt ook tot interessante werkzaamheden.

Financiële risico's

De gasprijswontwikkelingen in 2022 hebben grote impact op het mark-to-market risico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico van GasTerra.

Door de hoge en volatiele prijzen bestaat het risico op insolventie van afnemers en andere counterparts met als gevolg dat GasTerra inkomsten misloopt en/of de mark-to-market risico's materialiseren. Om dit risico zo laag mogelijk te houden wordt de kredietwaardigheid van onze afnemers en tegenpartijen voortdurend gemonitord en worden waar nodig extra zekerheden gevraagd.

De margin calls voor de handel op de beurs zijn door de hoge en volatiele prijzen sterk in omvang gegroeid. Daarnaast is GasTerra eigenaar van al het werkgas in de bergingen Norg en Grijskerk geworden. Beide ontwikkelingen leidden tot een fors toegenomen financieringsbehoefte. Als de financieringsmogelijkheden onvoldoende zijn kan dit leiden tot liquiditeitsproblemen. Het risico is gemitigeerd door de aanvullende financiering die is verkregen van de partijen in de Groningen Maatschap en vergrote financieringsmogelijkheden bij banken. Bij onvoldoende financiering worden onder andere de handelsmogelijkheden van GasTerra op de beurs beperkt evenals het behalen van de met de aandeelhouders afgesproken vulgraad van de bergingen.

ICT

Informatiebeveiliging is van het grootste belang voor het functioneren van een handelsonderneming zoals GasTerra. Met de wereldwijde toename van ICT-bedreigingen zoals hacken en ransomware loopt ook GasTerra het risico hierdoor getroffen te worden met als gevolg dat digitale bedrijfsinformatie wordt gestolen, vernietigd of onbenaderbaar wordt.

Continue aandacht voor informatiebeveiliging is daarom cruciaal en er zijn diverse procedures ingericht om dit risico te minimaliseren. De best practices van de ISO27001-normen vormen de basis voor de informatiebeveiliging. Om te toetsen of de informatiebeveiliging nog voldoet, worden legal hacks en social hacks uitgevoerd. Daarnaast is informatiebeveiliging bij hybride vormen van werken ook regelmatig bij het personeel onder de aandacht gebracht. De bewustwording van het personeel op dit gebied is essentieel.

Portfolio

Als handelaar stuurt GasTerra vanzelfsprekend op de balans in de eigen portfolio, maar daarbij wordt ook rekening gehouden met de Noordwest-Europese markt voor laagcalorisch gas (L-gas). Daarin verschilt onze onderneming van andere handelaren, die alleen met hun eigen portfolio te maken hebben en geen rekening hoeven te houden met gaskwaliteit en de bredere marktvraag.

Door de huidige extreme marktomstandigheden en de grote afhankelijkheid van stikstof, kunnen in het geval van H-gas en/of stikstoftekorten (door uitval van bestaande installaties of verdere vertraging van de oplevering van Zuidbroek) de flexibele L-gasmiddelen in de portfolio van GasTerra worden ingezet om de leveringszekerheid te garanderen. Dit beperkt dan de commerciële mogelijkheden van GasTerra en kan daarmee grote financiële gevolgen hebben.

GasTerra volgt bovengenoemde ontwikkelingen nauwgezet om hier waar nodig op te kunnen anticiperen.

Kans en impact

De kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact of de impact op het gebied van reputatie en compliance is weergegeven in onderstaande matrix. Deze inschatting is gedaan met inachtneming van bestaande maatregelen.

		Kans			Financieel (1 mln)	Reputatie	Compliance
		Laag	Middel	Hoog			
Impact	Hoog	3	4 6	1	> 150 mln	(Inter) nationale opschudding	Boete van Toezicht-houder
	Middel		2 5		> 11 mln en ≤ 50 mln	Regionale opschudding	Discussie met Toezicht-houder
	Laag				≤ 11 mln	Interne opschudding	Klein regulatori incident
Kans per jaar		≤ 10%	> 10% en ≤ 50%	> 50%			

- 1) Onvoldoende kennis door gelijktijdige uitstroom
- 2) Verminderde focus personeel
- 3) Insolventie van counterparts
- 4) Liquiditeitsproblemen
- 5) ICT-bedreigingen
- 6) Inzet flexibiliteitsmiddelen

3.4.1.1. Risicomatrix

4. Jaarrekening

De samenstelling van de jaarrekening 2022 is als volgt:

- Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)
- Winst- en verliesrekening
- Kasstroomoverzicht
- Toelichting behorende tot de jaarrekening

Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)*in miljoenen euro 's*

Activa	noot	2022	2021
Vaste activa			
- immateriële vaste activa	(1)	2,6	3,1
- materiële vaste activa	(2)	1,4	1,2
 Vlottende activa			
- voorraden	(3)	4.981,3	96,5
- vorderingen	(4)	10.549,2	2.965,3
- liquide middelen	(5)	499,8	1.462,1
 Totaal		16.034,3 =====	4.528,2 =====
 Passiva			
Eigen vermogen			
- gestort en opgevraagd kapitaal	(6)	180,0	180,0
- onverdeelde winst	(6)	36,0	36,0
 Voorzieningen	(7)	29,8	26,4
 Kortlopende schulden	(8)	15.788,5	4.285,8
 Totaal		16.034,3 =====	4.528,2 =====

Winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's

	noot	2022	2021
Netto-omzet	(9)	35.500,6	13.143,9
Kostprijs van de omzet	(10)	-35.352,7	-13.050,8
Bruto-omzetresultaat		147,9	93,1
Algemene beheerskosten	(11)	-45,2	-39,1
Netto-omzetresultaat		102,7	54,0
Financiële baten	(12)	-6,9	-6,2
Financiële lasten	(12)	-47,3	0,2
Uitkomst van de financiële baten en lasten		-54,2	-6,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		48,5	48,0
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(13)	-12,5	-12,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		36,0	36,0
		=====	=====

Kasstroomoverzicht

in miljoenen euro 's

	2022	2021
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Netto-omzetresultaat	102,7	54,0
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen en waardeverminderingen	1,5	1,6
- mutatie voorraad	-4.884,8	-66,5
- mutatie vorderingen	-7.583,9	-2.122,6
- mutatie voorzieningen	3,4	-3,0
- mutatie kortlopende schulden	11.502,7	3.284,4
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-858,4	1.147,9
Financiële baten (ontvangst)	-6,9	-6,2
Financiële lasten (afdracht)	-47,3	0,2
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (afdracht)	-12,5	-12,0
	-66,7	-18,0
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-925,1	1.129,9
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in vaste activa	-1,2	-0,7
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-1,2	-0,7
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
Betaald dividend	-36,0	-36,0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-36,0	-36,0
<i>Mutatie liquide middelen</i>	-962,3	1.093,2
	====	====
Liquide middelen ultimo jaar	499,8	1.462,1
Liquide middelen ultimo vorig jaar	1.462,1	368,9
<i>Mutatie liquide middelen</i>	-962,3	1.093,2
	====	====

4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening

Algemene gegevens

GasTerra B.V. te Groningen.

KvK nummer 02089290

1. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

GasTerra B.V. is een internationaal opererende gashandelonderneming en is gevestigd aan de Stationsweg 1 te Groningen. De onderneming (en haar rechtsvoorganger) heeft meer dan 50 jaar ervaring en bedient een deel van de Nederlandse en Europese gasmarkt.

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tenzij anders vermeld, vindt de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat plaats op basis van historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de levering zijn overgedragen aan de tegenpartij. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De renteresultaten (positief en negatief) op de uitgezette liquide middelen worden onder Financiële baten verantwoord evenals de rentebaten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen. De renteresultaten (positief en negatief) op de ingeleende liquide middelen worden onder Financiële lasten verantwoord evenals de rentelasten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen.

Continuïteit

De aandeelhouders hebben in de Algemene vergadering van Aandeelhouders gedateerd 4 oktober 2019 besloten de directie te verzoeken een afbouwplan op te stellen. Inmiddels is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt, is 31 december 2024. In het afbouwplan wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat op de vastgestelde einddatum van 31 december 2024 nog een aantal (lang)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven, waarvan tijdig zal worden bepaald hoe deze worden nagekomen. Het bestuur verwacht – met in achtneming van de afspraken rond de door de aandeelhouders vastgestelde winst na belasting – dat GasTerra aan de huidige en toekomstige verplichtingen kan voldoen, waarmee – met ingang van het voornoemd besluit gedateerd 4 oktober 2019 – sprake is van vrijwillige discontinuïteit. De bij het opstellen van de jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn daarom gelijk aan hetgeen zoals gehanteerd in voorgaande jaren.

Ontwikkelingen in de omgeving

De oorlog in Oekraïne heeft het afgelopen jaar grote impact gehad op de energiemarkt. Gazprom beperkte haar gasleveringen aan Europa en er werd een minimum vulverplichting voor gasopslagen ingesteld door de EU. Dit alles leidde tot een relatief hoog prijsniveau op de Europese gasmarkt en zorgde bovendien voor veel prijsvolatiliteit. De hoge gasprijzen van het afgelopen jaar komen in GasTerra's jaarrekening voornamelijk tot uitdrukking in een stijging van de netto-omzet, de kostprijs van de omzet en de waarde van de voorraad. In de loop van 2022 werden er door Gazprom eenzijdige betalingseisen opgelegd aan klanten. Hierop is GasTerra niet ingegaan. De openstaande verplichting die hiervan een gevolg is, is door GasTerra verantwoord onder de kortlopende schulden.

Covid

GasTerra is zich vanaf het begin van de uitbraak van de Corona pandemie blijven focussen op de kernactiviteiten. De Corona pandemie heeft tot op heden een zeer beperkt effect gehad op de processen en activiteiten van GasTerra.

Nadere voorschriften RJ270

De nieuwe Richtlijnen geven in RJ270 nadere voorschriften voor het splitsen van een contract in componenten om de economische realiteit goed weer te geven. Hierbij wordt gesproken over het identificeren van prestatieverplichtingen in plaats van componenten. Deze nieuwe Richtlijnen zijn van kracht vanaf 1 januari 2022.

GasTerra heeft voor de verschillende omzet stromen contracten met vergelijkbare kenmerken geïdentificeerd. Hierbij wordt het leveren van respectievelijk flexibiliteit en transport van aardgas gezien als onlosmakelijk verbonden met de levering van gas waardoor deze verplichtingen als één prestatieverplichting worden behandeld. Prijscorrecties achteraf en verrekening van meer/minder levering kunnen worden beschouwd als een variabele component maar worden niet anders verwerkt volgens RJ270. De levering van aardgas kenmerkt zich door overdracht op specifieke momenten, derhalve worden de baten uit hoofde van de verkoop van gas verantwoord op moment van levering aan de koper.

De nieuwe RJ270 regels worden vanaf 1 januari 2022 toegepast waarbij de transitie geen cijfermatige impact heeft op het resultaat en/of balanswaarde en de vergelijkende cijfers 2021 niet zijn aangepast.

Schattingen en onzekerheden

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn beoordelingen, schattingen en aannames gemaakt die de verantwoorde bedragen beïnvloeden. Dit betreft in het bijzonder de netto-omzet en de kostprijs van de omzet (waaronder transportkosten). De beoordelingen, schattingen en aannames die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis en ervaring en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen en beoordelingen worden indien van belang hierna opgenomen bij de toelichtingen op de balans en de winst- en verliesrekening. Als gevolg van de overeenkomst tussen de aandeelhouders van GasTerra, zoals toegelicht onder de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen, hebben de afwijkingen van deze schattingen geen effect op het resultaat.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum.

Liquide middelen, vorderingen op handelsdebiteuren en kortlopende schulden in vreemde valuta worden per balansdatum omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

De door omrekening optredende valutakoersverschillen op gasexport en gasimport worden toegerekend aan gasinkopen. De overige valutakoersverschillen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Immateriële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie immateriële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie immateriële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa is 5 jaar. Over de immateriële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie materiële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn 5 of 10 jaar. Over de materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen

Jaarlijks wordt op balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of immaterieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde) ligt. In dat geval wordt overgegaan tot een analyse ter identificatie van een mogelijk benodigde bijzondere waardevermindering ("impairment").

Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel ten dele, teruggedraaid bij een wijziging in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden onder de algemene beheerskosten verantwoord.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraad aardgas wordt gewaardeerd tegen kostprijs op basis van het FIFO (first-in first-out) principe of lagere opbrengstwaarde zijnde de TTF Price assessment 30 december 2022 Heren voor Q1 2023.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs rekening houdend met oninbaarheid. Onder de debiteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde verkopen opgenomen.

Pensioenen

Voor de medewerkers van GasTerra is sprake van een collectief beschikbare premieregeling (toegezegde bijdrageregeling). De regeling houdt in dat de vennootschap zich verplicht heeft tot het betalen van een vaste, vooraf vastgestelde premie. Deze premie is gebaseerd op een voorwaardelijk middelloonsysteem, in lijn met de vigerende fiscale- en pensioenwetgeving. De pensioenopbouw in het voorwaardelijk middelloonsysteem is vanaf 2022 variabel en gemaximeerd op 1,875% per jaar over de gemiddelde pensioengrondslag tot ten hoogste het wettelijk maximaal pensioengevend salaris. De verschuldigde premie uit hoofde van de pensioentoezeggingen aan de werknemers wordt betaald aan de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De Stichting voert de pensioenregeling uit.

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Gasunie bedraagt ultimo 2022 151%. GasTerra heeft geen bijstortverplichtingen.

De premie voor de werkgever over het afgelopen jaar bedraagt 25,6% over het gemaximeerd pensioengevend jaarsalaris. Er is geen kans dat GasTerra verplicht wordt tot betaling van een hogere bijdrage.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Voor aangekondigde reorganisaties, welke een gedetailleerd reorganisatieplan bevatten, wordt een voorziening gevormd. De kosten van deze voorziening worden ingeschat op basis van het aantal af te vloeien personeelsleden en de daarbij horende afvloeiingskosten per medewerker behorende bij het aantal dienstjaren en de salarisschaal.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde, indien het effect van de tijdswaarde materieel is.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de baten en lasten uit hoofde van amortisatie volgens de effectieve-rentemethode worden verantwoord in de winst- en verliesrekening. De eerste waardering vindt plaats tegen reële waarde waarbij de transactiekosten die direct toerekenbaar zijn aan de verwerving in de waardering worden opgenomen. Dit betreft schulden met een looptijd van maximaal een jaar.

Onder de crediteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde inkopen opgenomen. Van klanten ontvangen bedragen wegens minderafname van gas onder 'take-or-pay' overeenkomsten worden als leveringsverplichting opgenomen onder de kortlopende schulden. Ook door klanten betaalde voorschotfacturen zijn onderdeel van de kortlopende schulden. De leveringsverplichting uit hoofde van het ontvangen gas in de storage service is eveneens opgenomen onder de kortlopende schulden.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de onderneming gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien:

- de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn; en

- een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen; en
- het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten (afgeleide) financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, omdat niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Afgeleide financiële instrumenten, die worden gescheiden van het basiscontract, worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde.

GasTerra sluit in het kader van zijn bedrijfsuitvoering gasinkoopcontracten en gasverkoopcontracten af. Deze contracten worden afgesloten voor daadwerkelijke fysieke levering en ontvangst van gas in overeenstemming met de verwachte in- of verkopen of gebruiksbehoeften van de onderneming en vallen daarom buiten de reikwijdte van RJ 290.

Classificatie eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt geclassificeerd overeenkomstig de juridische vorm.

Prijsstelling gasverkoop en gasinkoop

De prijsstelling van aardgas aan zowel verkoop- als inkoopzijde bij GasTerra wordt in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkelingen van de prijzen van aardgas alsmede door de prijzen van andere energiedragers.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst na belasting overblijft. Eind 2021 is betreffende overeenkomst gewijzigd voor de periode vanaf 2022 met dien verstande dat middels een volume onafhankelijke vergoeding wordt zeker gesteld dat voor GasTerra nog steeds jaarlijks een vooraf vastgestelde winst na belasting overblijft, ook als er door NAM aan GasTerra geen Gronings aardgas meer wordt verkocht.

Netto-omzet

Netto-omzet wordt opgesplitst in gasverkoop en overige netto-omzet.

Onder gasverkoop worden verantwoord de opbrengsten uit de levering van gas en de opbrengsten uit de daarbij geleverde diensten, na aftrek van over de omzet geheven belastingen. Diensten, die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van transportcapaciteit en flexibiliteit, staan los van het daadwerkelijk gebruik. Zij worden geacht te zijn geleverd, indien de dienst ter beschikking heeft gestaan aan de klant gedurende het overeengekomen tijdsvak.

Onder overige netto-omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de opbrengsten uit levering van diensten aan derden. Deze opbrengsten betreffen met name flexibiliteitsdiensten.

De opbrengsten worden verantwoord in de verslagperiode waarin de levering van het gas en de diensten hebben plaatsgevonden.

Kostprijs van de omzet

Onder kostprijs van de omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de kosten van inkoop van gas en de daarbij geleverde diensten, de transportkosten en de kosten die verband houden met de ondergrondse gasopslag.

Algemene beheerskosten

De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor de waardering en worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in de verslagperiode waarin zij voorzienbaar zijn. GasTerra kent geen specifieke verkoopkosten.

Uitkomst der financiële baten en lasten

Hieronder worden baten en lasten verband houdende met de uitgezette liquide middelen en financiering verantwoord.

Vennootschapsbelasting

Het in de winst- en verliesrekening op te nemen bedrag aan vennootschapsbelasting wordt berekend uitgaande van het volgens deze rekening bepaalde resultaat, met inachtneming van de geldende fiscale bepalingen en tarieven.

Kasstroomoverzicht

In dit overzicht komen de gegenereerde kasstromen tot uitdrukking. Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode uitgaande van het netto-omzetresultaat in de winst- en verliesrekening.

2. NADERE TOELICHTING OP DE BALANS

Immateriële vaste activa (1)

<i>in miljoenen euro's</i>	Immateriële vaste activa	Immateriële vaste activa in uitvoering	Totaal 2022
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	59,4	0,5	59,9
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-56,8	0,0	-56,8
Boekwaarde	2,6	0,5	3,1
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,0	0,5	0,5
Afschrijvingen	-1,0	0,0	-1,0
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	1,6	1,0	2,6
	===	===	===
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	59,4	1,0	60,4
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-57,8	0,0	-57,8
Boekwaarde	1,6	1,0	2,6
	===	===	===

De immateriële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van bedrijfsprocessen.

Materiële vaste activa (2)

<i>in miljoenen euro's</i>	Materiële vaste activa	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal 2022
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	9,2	0,1	9,3
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-8,1	0,0	-8,1
Boekwaarde	1,1	0,1	1,2
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,0	0,7	0,7
Afschrijvingen	-0,5	0,0	-0,5
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	0,6	0,8	1,4
	===	===	===
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	9,2	0,8	10,0
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-8,6	0,0	-8,6
Boekwaarde	0,6	0,8	1,4
	===	===	===

De materiële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit bedrijfsinventaris en computerbenodigdheden.

Vorraden (3)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Vorraden	4.981,3	96,5
Totaal	4.981,3	96,5
	=====	=====

Vanaf 1 april 2022 is het werkgas in UGS Norg en in UGS Grijpskerk eigendom van GasTerra. Hierdoor is de waarde van de voorraad op 31 december 2022 sterk gestegen ten opzichte van 31 december 2021. Per 31 december 2022 is € 1.706,9 mln. afgewaardeerd van de voorraad en verantwoord in de winst- en verliesrekening (er heeft geen afwaardering plaatsgevonden per 31 december 2021).

Vorderingen (4)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Debiteuren	10.548,6	2.956,4
Belastingen	0,0	0,0
Vorderingen op aandeelhouders	0,0	0,0
Overige vorderingen	0,6	8,9
Totaal	10.549,2	2.965,3
	=====	=====

Geen van de vorderingen heeft een looptijd langer dan een jaar.

Per balansdatum wordt een voorziening voor oninbaarheid ad € 1,0 miljoen (2021: € 1,0 miljoen) aangehouden.

Liquide middelen (5)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Deposito's	0,0	935,0
Overige liquide middelen	499,8	527,1
Totaal	499,8	1.462,1
	=====	=====

De deposito's opgenomen onder de liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Eigen vermogen (6)*Geplaatst kapitaal*

Het maatschappelijk en geplaatste kapitaal bedraagt in 2021 en in 2022 € 180 miljoen en is verdeeld in 40.000 aandelen van elk € 4.500 nominaal. Het geplaatste kapitaal, dat volledig is volgestort, is als volgt verdeeld:

EBN B.V.	40%
Esso Nederland B.V.	25%
Shell Nederland B.V.	25%
Staat der Nederlanden	10%

Onverdeeld resultaat

in miljoenen euro's

Saldo per 1 januari 2022	36,0
Bestemming van het resultaat van het boekjaar 2021 overeenkomstig het besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders	-/-36,0
Onverdeeld resultaat van het boekjaar 2022	36,0
Saldo per 31 december 2022	36,0

Voorstel winstbestemming

De Bestuurder stelt voor om de netto winst over 2022 ad € 36,0 miljoen geheel aan de aandeelhouders uit te keren.

Voorzieningen (7)	31 dec. 2021	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	31 dec. 2022
Reorganisatie voorziening	26,4	5,2	0,0	-1,8	29,8
Totaal	26,4	5,2	0,0	-1,8	29,8
	=====	=====	=====	=====	=====

De reorganisatie voorziening is gevormd naar aanleiding van het op 23 december 2019 met vakbond overeengekomen sociaal plan. Dit sociaal plan is opgesteld vanwege het in 2019 ontvangen verzoek van aandeelhouders om een gezamenlijk afbouwplan op te stellen.

Het effect van de tijdswaarde is niet materieel, derhalve wordt de voorziening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Van de voorziening zal naar verwachting een bedrag van € 2,3 mln. (2021: € 2,8 mln.) binnen een jaar worden afgewikkeld.

Kortlopende schulden (8)

in miljoenen euro's

	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Crediteuren gasinkoop	5.009,8	3.715,5
Schulden aan aandeelhouders	4.106,1	341,6
Overige handelscrediteuren	5.615,6	5,9
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4,5	10,0
Vooruit ontvangen bedragen	1.052,5	212,8
Overlopende passiva	0,0	0,0
Totaal	15.788,5	4.285,8
	=====	=====

Financiële instrumenten

Algemeen

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico en renterisico en aan kredietrisico en liquiditeitsrisico.

In 2022 (en 2021) zijn geen valutatermijncontracten en gasprijsswaps afgesloten.

Kredietrisico

Het kredietrisico beperkt zich tot de vorderingen en liquide middelen en bestaat uit het verlies dat zou ontstaan indien klanten of tegenpartijen in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet zouden nakomen. De onderneming heeft richtlijnen opgesteld waaraan klanten of tegenpartijen moeten voldoen. Deze richtlijnen beperken het risico verbonden aan mogelijke kredietconcentraties. Indien klanten of tegenpartijen niet aan deze richtlijnen voldoen worden nadere zekerheden gevraagd zoals bankgaranties. De onderneming loopt hierdoor een aanvaardbaar kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele klant of tegenpartij. Met de meeste klanten en tegenpartijen zijn langdurige relaties opgebouwd. Zij hebben in 2022 nagenoeg aan hun betalingsverplichtingen voldaan. Door het relatief hoge prijsniveau in 2022 is de exposure op klanten en tegenpartijen flink toegenomen. Om deze toename te beperken zijn er meer transacties via de beurs afgesloten.

Renterisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van uitgezette gelden. De onderneming heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen. Gelet op de beperkte looptijd van deposito's is het renterisico gedurende 2022 niet meer dan € 2,5 mln. geweest (2021: € 0,3 mln.).

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen middels de daarvoor beschikbare kredietfaciliteiten. In 2022 hebben de volatiele en hoge prijzen geleid tot een sterke toename in de omvang van de clearingverplichtingen. Dit heeft een aanzienlijke impact gehad op de liquiditeitspositie van GasTerra. GasTerra heeft dit onder andere opgelost door bestaande kredietfaciliteiten uit te breiden.

Valutarisico

De valutarisico's van GasTerra zijn zeer beperkt en worden daarom niet afgedekt. Alle valutatransacties vinden op de spotmarkt plaats.

Marktwaarde

De marktwaarde van in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan als gevolg van de korte looptijden.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen

GasTerra heeft meerjarige inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen uit hoofde van gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten. De gasinkoop- en gasverkooprijzen zijn in belangrijke mate afhankelijk van toekomstige prijzen van aardgas, alsmede van de toekomstige marktprijzen van andere energiedragers.

Daarnaast is GasTerra langlopende verplichtingen aangegaan voor met name kantoorhuur en ICT-dienstverlening. De financiële gevolgen daarvan zijn van beperkte betekenis voor de beoordeling van de financiële positie ultimo boekjaar.

Ultimo 2022 zijn door derden voor € 323,7 miljoen bankgaranties (2021: 117,6 miljoen) afgegeven ten behoeve van GasTerra. Ultimo 2022 zijn aan derden € 0,0 miljoen bankgaranties afgegeven (2021: € 0,0 miljoen) door GasTerra.

De leveringsverplichtingen worden afgedekt door meerjarige inkoopovereenkomsten, waaronder de overeenkomst voor het laagcalorische Groningengas. Het tijdelijke verschil tussen leveringsverplichtingen en de import- en nationale inkoopverplichtingen wordt door GasTerra met name kortlopend ingekocht of verkocht op liquide handelsplaatsen.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst van € 36 miljoen na belasting overblijft. Eind 2021 is betreffende overeenkomst gewijzigd voor de periode vanaf 2022 met dien verstande dat middels een volume onafhankelijke vergoeding wordt zeker gesteld dat voor GasTerra nog steeds jaarlijks een vooraf vastgestelde winst na belasting overblijft, ook als er door NAM aan GasTerra geen Gronings aardgas meer wordt verkocht. Als gevolg van de toepassing van de bovenstaande overeenkomst wordt geen toelichting omtrent individuele gasinkoop- en verkoopcontracten opgenomen.

De verplichtingen en rechten van meerjarige gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten zijn niet gepassiveerd en geactiveerd.

Meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten bevatten veelal heronderhandelingsclausules om gedurende de looptijd van de overeenkomst onder bepaalde voorwaarden de contractcondities te herzien. GasTerra is ten aanzien van meerdere meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten in reguliere heronderhandeling met de desbetreffende tegenpartijen (zie bestuursverslag paragraaf 2.1). Het is niet mogelijk om een betrouwbare schatting van de uitkomsten van deze heronderhandelingen of met deze contracten verband houdende claims te maken.

3. NADERE TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

Netto-omzet (9)	2022	2021
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasverkoop	35.472,2	13.108,5
Overige netto-omzet	28,4	35,4
Totaal	35.500,6	13.143,9
	=====	=====

In onderstaand overzicht is per gebied de gasverkoop weergegeven op basis van afleverpunt.

	2022	2021
Nederland	22.863,4	7.629,9
Overig Europa	12.608,8	5.478,6
Totaal	35.472,2	13.108,5
	=====	=====

De volumes zijn in 2022 ten opzichte van 2021 met 11 procent gedaald van 44,2 miljard m³ tot 39,2 miljard m³. De gemiddelde opbrengstprijis bedraagt 90,5 cent/m³ (29,7 cent/m³ in 2021) ¹¹.

Kostprijs van de omzet (10)	2022	2021
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasinkoop	35.138,2	12.815,5
Transportkosten	214,5	235,3
Totaal	35.352,7	13.050,8
	=====	=====

De gemiddelde inkoopprijs bedraagt 87,7 cent/m³ (29,0 cent/m³ in 2021). Onder de gasinkoopkosten zijn mede inbegrepen de kosten verband houdende met ondergrondse gasopslag. De valutakoersverschillen die in de winst-en-verliesrekening onder de kostprijs omzet zijn verwerkt, bedragen € 0,0 miljoen koerswinst (2021: € 0,0 miljoen koerswinst).

¹¹ met m³ wordt bedoeld gas met calorische waarde van 35,16912 MJ

Algemene beheerskosten (11)	2022	2021
<i>in miljoenen euro's</i>		
Salarissen	11,3	12,3
Dotatie voorziening reorganisatie	5,2	0,8
Sociale lasten	1,1	1,1
Pensioenlasten	2,7	2,8
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	15,5	12,7
Afschrijvingskosten en waardeverminderingen	1,5	1,6
Overige	7,9	7,8

Totaal	45,2	39,1
	=====	=====

Uitkomst der financiële baten en lasten (12)	2022	2021
<i>in miljoenen euro's</i>		
Ontvangen interest	-6,9	-6,2
Financiële baten	-6,9	-6,2
Interestlasten	-41,0	0,2
Financieringskosten	-6,3	0,0
Financiële lasten	-47,3	0,2
Saldo	-54,2	-6,0
	=====	=====

Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (13)

Het gemiddeld effectieve belastingtarief bedraagt voor 2022 25,7% (2021: 25,0%). Het toepasselijke tarief voor 2022 bedraagt 15% (belastbaar bedrag tot en met € 395.000) respectievelijk 25,8% (belastbaar bedrag vanaf € 395.000).

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer GasTerra transacties verricht met zijn bestuurders, zijn leidinggevende functionarissen, zijn directe aandeelhouders of met directe aandeelhouders verbonden partijen.

Transacties tussen GasTerra en de verbonden partijen worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld.

Voor het gedurende het jaar door GasTerra ingekochte Gronings aardgas geldt de prijsvaststelling resulterend in de door aandeelhouders vastgestelde winst.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor GasTerra.

Aantal werknemers

Het aantal werknemers in fulltime-equivalenten ultimo 2022 bedraagt 101,0 (2021: 109,7). Het gemiddeld aantal werknemers in fulltime-equivalenten gedurende het boekjaar bedraagt 103,6 (2021: 112,9). Zij zijn allen werkzaam in Nederland.

Honoraria van de accountant

In het boekjaar zijn de volgende honoraria van EY ten laste gebracht van de vennootschap, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a Burgerlijk Wetboek. Basis is de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft (RJ 390.301a).

Honoraria van de accountant	Ernst & Young Accountants LLP		Ernst & Young Accountants LLP	
<i>in euro's</i>	2022		2021	
Controle van de jaarrekening	€	277.400	€	257.400
Andere controle-opdrachten	€	44.100	€	37.600
	€	321.500	€	295.000
		=====		=====

Bezoldiging van de bestuurder en (gewezen) commissarissen

Het beloningsbeleid van GasTerra voor bestuurders van de vennootschap is erop gericht om managers die leiding geven aan een grote onderneming te motiveren en te behouden en hen te belonen op basis van hun prestatie. Voor de commissarissen van de vennootschap geldt een terughoudend bezoldigingsbeleid.

Bestuurders van de vennootschap

De bezoldiging van de bestuurder van de vennootschap, A.J. Krist luidt als volgt:

Bezoldiging van de bestuurders	2022		2021	
<i>in euro's</i>				
Periodieke beloningen (exclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€	374.885	€	354.345
Werkgeversdeel sociale lasten	€	10.377	€	9.724
Periodieke beloningen (inclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€	385.262	€	364.069
Variabele beloning*	€	46.102	€	43.221
Werkgeversdeel pensioenpremie	€	32.351	€	30.590
Bezoldiging	€	463.715	€	437.880
		=====		=====

* *Bovengenoemde variabele beloning is gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar (A.J. Krist).*

GasTerra heeft een verzekering die bestuurders en commissarissen dekking biedt bij aansprakelijkheid.

Commissarissen van de vennootschap

De bezoldiging van de (gewezen) leden van de Raad van Commissarissen over het boekjaar 2022 bedraagt in totaal € 58.084 (2021: € 58.084).

Bestuurder

drs. A.J. Krist, Chief Executive Officer

Raad van Commissarissen

ir. B.C. Fortuyn

ir. J.W. van Hoogstraten

drs. R.M. de Jong

drs. R.G. de Jongh

mr. drs. T.W. Langejan

ir. J.M.W.E. van Loon

Drs. E.W.E. Pijs

drs. L. Zirar

Groningen, 16 februari 2023

5. Overige gegevens

5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming

Ingevolge artikel 24 van de statuten van GasTerra staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, met inachtneming van de bepaling dat van de voor uitkering beschikbare winst zodanige bedragen worden gereserveerd als de Raad van Commissarissen bepaalt.

5.2. Controleverklaring

Ernst & Young Accountants LLP
Leonard Springerlaan 17
9727 KB Groningen, Netherlands
Postbus 997
9700 AZ Groningen, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 25 05
ey.com

Gecombineerde verklaring over de in het jaarverslag 2022 opgenomen jaarrekening en duurzaamheidsinformatie

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van GasTerra B.V.

Ons oordeel over de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van GasTerra B.V. te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van GasTerra B.V. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de winst-en-verliesrekening over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Onze conclusie over de duurzaamheidsinformatie

Wij hebben de, in het jaarverslag opgenomen, duurzaamheidsinformatie van GasTerra B.V. te Groningen over 2022 beoordeeld. Een beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid.

Op grond van de door ons uitgevoerde beoordelingswerkzaamheden hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de duurzaamheidsinformatie geen, in alle van materieel belang zijnde aspecten, betrouwbare en toereikende weergave geeft van:

- het beleid en de bedrijfsvoering ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied in 2022,

in overeenstemming met de rapportagecriteria zoals toegelicht in de sectie Rapportagecriteria duurzaamheidsinformatie in onze verklaring.

De duurzaamheidsinformatie is opgenomen in de hoofdstukken 1. GasTerra, 2. Materiële onderwerpen en 6. Achtergrondinformatie in het jaarverslag 2022 van GasTerra B.V.

De basis voor ons oordeel over de jaarrekening en onze conclusie over de duurzaamheidsinformatie

Wij hebben onze controle van de jaarrekening en onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse Standaard 3810N, "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen" vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden van onze verklaring.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) venoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Onze onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van GasTerra B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel over de jaarrekening en onze conclusie over de duurzaamheidsinformatie.

Benadrukking beëindiging van bedrijfsactiviteiten

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel Continuïteit, opgenomen onder de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling op pagina 6 van de jaarrekening (pagina 48 van het jaarverslag), waarin de afbouw van de bedrijfsactiviteiten van GasTerra B.V. met einddatum 31 december 2024 en de effecten hiervan op de grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening zijn beschreven. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Rapportagecriteria duurzaamheidsinformatie

De gehanteerde rapportagecriteria voor het opstellen van de duurzaamheidsinformatie zijn de Sustainability Reporting Standards van het Global Reporting Initiative (GRI Standaarden) en de aanvullend gehanteerde rapportagecriteria zoals toegelicht in sectie 6.1 van het jaarverslag.

De duurzaamheidsinformatie is opgesteld met referentie naar ("with reference to") de GRI Standaarden. De gehanteerde GRI Standaarden zijn opgenomen in de GRI content index zoals toegelicht op pagina 84, 85 en 86 van het jaarverslag.

Het ontbreken van gevestigde praktijken ter beoordeling en meting van duurzaamheidsinformatie biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen. Hierdoor kan de vergelijkbaarheid tussen entiteiten onderling en in de tijd beïnvloed worden.

Derhalve dient de duurzaamheidsinformatie gelezen en begrepen te worden samen met de gehanteerde rapportagecriteria.

Beperkingen in de reikwijdte van onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie

In de duurzaamheidsinformatie is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen, ramingen en risico-inschattingen. Inherent aan deze toekomstgerichte informatie is dat de werkelijke uitkomsten in de toekomst onzeker zijn. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in de duurzaamheidsinformatie.

De verwijzingen naar externe bronnen of websites in de duurzaamheidsinformatie maken geen onderdeel uit van de duurzaamheidsinformatie die door ons is beoordeeld. Wij verstrekken derhalve geen zekerheid over deze informatie.

Deze aangelegenheden doen geen afbreuk aan onze conclusie.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel over de jaarrekening

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in GasTerra B.V. en de omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 3.4 van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de klokkenluidersregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht onder de Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen in de jaarrekening, waaronder de schatting van de uitkomsten van heronderhandelingen en claims met betrekking tot meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten.

Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Verder hebben wij om in te spelen op het geïdentificeerde risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, specifiek kennisgenomen van advocatenbrieven en notulen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, management, de interne accountant, juridische zaken, personeelszaken en de raad van commissarissen.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het bestuur, het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de interne accountant en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Wij zijn door het bestuur geïnformeerd dat er geen correspondentie is geweest met toezichthouders. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening, de duurzaamheidsinformatie en onze gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van betrouwbare en toereikende duurzaamheidsinformatie in overeenstemming met de rapportagecriteria zoals toegelicht in de sectie Rapportagecriteria duurzaamheidsinformatie van onze verklaring, inclusief het identificeren van belanghebbenden en het bepalen van materiële onderwerpen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor het selecteren en toepassen van deze rapportagecriteria en voor het bepalen dat deze rapportagecriteria toereikend zijn voor de gerechtvaardigde informatiebehoefte van belanghebbenden, rekening houdend met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot verslaggeving. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van de duurzaamheidsinformatie en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in sectie 6.1 Over dit verslag van het jaarverslag. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en het opstellen van de duurzaamheidsinformatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of GasTerra B.V. in staat is om de werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of GasTerra B.V. de bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële en duurzaamheidsverslaggeving van GasTerra B.V.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht en een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel en conclusie.

Onze controle van de jaarrekening is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en variëren in aard en timing van, en zijn ook geringer in omvang, dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordeling is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controle.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening of de duurzaamheidsinformatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controle- en beoordelingswerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel en onze conclusie.

Onze verantwoordelijkheden voor de duurzaamheidsinformatie

Wij passen de Nadere voorschriften kwaliteitssystemen (NVKS) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsbeheersing inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving. Een informatieve samenvatting van de door ons uitgevoerde werkzaamheden als basis voor onze conclusies is opgenomen in de bijlage.

Groningen, 16 februari 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.J. Kooistra RA

Bijlage bij de gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Uitgevoerde werkzaamheden

Wij hebben deze assurance-opdrachten professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse assurance-standaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De paragraaf Informatie ter ondersteuning van ons oordeel in de gecombineerde controleverklaring van de onafhankelijke accountant moet worden gelezen in samenhang met de informatie in deze bijlage als basis voor ons oordeel.

Onze controle voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid bij de jaarrekening bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op de ingeschatte risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van GasTerra B.V.;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

Onze beoordeling voor het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid bij de duurzaamheidsinformatie bestond onder andere uit:

- het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties en de kenmerken van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte rapportagecriteria, de consistente toepassing hiervan en de toelichtingen die daarover in de duurzaamheidsinformatie staan. Dit omvat het evalueren van de uitkomsten van de dialoog met belanghebbenden en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur;
- middels het inwinnen van inlichtingen het op hoofdlijnen inzicht verkrijgen van de interne beheersing, rapporteringsprocessen en informatiesystemen relevant voor het opstellen van duurzaamheidsinformatie, zonder assurance-informatie te verkrijgen over de implementatie of de effectieve werking van interne beheersmaatregelen te toetsen;
- het identificeren van gebieden in de duurzaamheidsinformatie met een hoger risico op misleidende of onevenwichtige informatie of afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Het op basis van deze risico-inschatting bepalen en uitvoeren van verdere werkzaamheden gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van de duurzaamheidsinformatie.

Uitgevoerde werkzaamheden

▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde veronderstelling van “ongewijzigde grondslagen” overeenkomstig RJ170 aanvaardbaar is en dat voldaan is aan de toelichtingsvereisten. Wij vinden het noodzakelijk om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring; ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.	Deze werkzaamheden bestonden onder meer uit: ▶ het afnemen van interviews met het management en relevante medewerkers verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie en -beleid en prestaties; ▶ het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie voor, het uitvoeren van interne controles op, en de consolidatie van gegevens in de duurzaamheidsinformatie; ▶ het verkrijgen van assurance-informatie dat de duurzaamheidsinformatie aansluit op de onderliggende administraties van GasTerra B.V.; ▶ het op basis van beperkte deelwaarnemingen beoordelen van relevante interne en externe documentatie; ▶ het analytisch evalueren van data en trends. ▶ het aansluiten van de relevante financiële informatie met de jaarrekening; ▶ het evalueren van de consistentie van de duurzaamheidsinformatie met de informatie in het jaarverslag buiten de scope van onze beoordeling; ▶ het evalueren van de algehele presentatie en inhoud van de duurzaamheidsinformatie; ▶ het overwegen of de duurzaamheidsinformatie als geheel, inclusief de daarin opgenomen toelichtingen het beeld weergeeft in relatie tot het doel van de gehanteerde rapportagecriteria.
---	--

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de assurance-opdrachten en over de significante bevindingen die uit onze jaarrekeningcontrole en onze controle van duurzaamheidsinformatie naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

6. Achtergrondinformatie

6.1. Over dit verslag

De hoofddoelstelling van dit jaarverslag is het informeren van stakeholders (belanghebbenden) over de visie en activiteiten van GasTerra.

6.1.1. Geïntegreerd verslag

De financiële, operationele en maatschappelijke informatie is verwerkt in een geïntegreerd verslag.

- De financiële verantwoording is in overeenstemming met bepalingen van Titel 9, boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
- De niet-financiële verantwoording is in overeenstemming met de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) (GRI-Standards – optie 'with reference to').
- De sectorspecifieke GRI-richtlijnen voor olie en gas zijn van toepassing op GasTerra en waar mogelijk toegepast. Door de aard van de organisatie (kantoororganisatie) zijn niet alle disclosures relevant.

Naast de jaarrekening en de gecombineerde controleverklaring omvat het GasTerra Jaarverslag 2022 andere informatie, bestaande uit:

- Het GasTerra Bestuursverslag, dat is opgenomen in het voorwoord, hoofdstuk 1, 2 3 en 6;
- Het Verslag van de Raad van Commissarissen, dat is opgenomen als onderdeel van hoofdstuk 3;
- De overige gegevens in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

6.1.2. Reikwijdte

De reikwijdte van het jaarverslag is GasTerra B.V. gevestigd te Groningen. Dit jaarverslag heeft betrekking op het kalenderjaar 2022. Het verslag over het kalenderjaar 2021 is vastgesteld en gepubliceerd op 18 februari 2022.

6.1.3. Transparantie

Wij vinden het belangrijk transparant te zijn over onze activiteiten. Daarom streven wij er als niet-beursgenoteerde onderneming naar om zoveel als mogelijk de best practices uit de Corporate Governance Code te hanteren. Ook behoren wij tot de onderzoeksgroep van de door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat uitgevoerde Transparantiebenchmark. Dit is een tweejaarlijks onderzoek naar de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen van maatschappelijke verslaggeving onder de 500 grootste ondernemingen van Nederland. Met het jaarverslag over 2020 heeft GasTerra 69 van de maximale honderd punten behaald (score jaarverslag 2018 was 64 punten). Daarmee staan we op de 40^e plaats in de ranglijst en in de top tien binnen de sector energie, olie en gas.

6.1.4. Stakeholdermanagement

Wij hebben regelmatig contact met onze stakeholders. Zo spreken onze accountmanagers vaak met de klanten, producenten en leveranciers. Met de medewerkers is er interactie op kantoor, maar zij worden ook vertegenwoordigd door de Ondernemingsraad waar de Bestuurder regelmatig overleg mee heeft. Ook met de diverse aandeelhoudersgremia zijn periodiek formele en informele bijeenkomsten. Door deelname aan werkgroepen en projecten bij kennis- en onderwijsinstellingen en brancheorganisaties kunnen we kennis halen en brengen. En ook door het organiseren en bijwonen van relatie-evenementen blijven we in contact met elkaar.

Naast deze reguliere gesprekken en bijeenkomsten voeren we een jaarlijkse stakeholderdialoog uit. De uitkomsten van deze dialoog worden onder andere gebruikt voor de bepaling van materiële onderwerpen. Dit zijn onderwerpen waarvan zowel de stakeholders als wij zelf vinden dat ze belangrijk zijn voor GasTerra en de organisatie impact op heeft. Op deze onderwerpen formuleren we doelstellingen en de rapportage hierover vormt een belangrijk onderdeel van ons jaarverslag.

De stakeholderdialoog wordt het ene jaar uitgevoerd in een uitgebreide variant waarbij alle groepen worden benaderd over alle voor GasTerra relevante onderwerpen. De dialoogvorm kan hierbij per jaar, per onderwerp en per stakeholder variëren. Het volgende jaar wordt een lichtere variant uitgevoerd om de resultaten van de vorige stakeholderdialoog te toetsen en in te zoomen op bestaande of nieuwe onderwerpen en/of stakeholders.

GasTerra heeft een aantal jaren geleden negen stakeholdergroepen gedefinieerd te weten klanten, aandeelhouders, producenten en transport, rijksoverheid en markttoezichthouders, medewerkers, brancheorganisaties, kennis- en onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en regionale partijen. Deze groepen werden benaderd om deel te nemen aan de stakeholderdialoog, maar daaruit bleek dat met een aantal stakeholders weinig tot geen contact is en dat input vanuit die groepen lastig te verkrijgen is. Om die reden zijn de groepen geëvalueerd en is per groep de mate van invloed en belang en de manier van betrekken en informeren opnieuw bepaald.

Tijdens deze evaluatie kwam naar voren dat de belangen en invloeden van de stakeholders binnen de groep regionale partijen sterk van elkaar verschilt. Deze groep is daarom opgesplitst in drie verschillende stakeholdergroepen, te weten lokale/regionale overheden, sponsorpartijen en leveranciers non-gas.

Op basis van de analyse heeft GasTerra de volgende stakeholdergroepen gedefinieerd

- Aandeelhouders
- Producenten en transport
- Klanten (industriële klanten, energiebedrijven en exportklanten)
- Rijksoverheid en markttoezichthouders
- Maatschappelijke organisaties
- Medewerkers
- Brancheorganisaties
- Kennis- en onderwijsinstellingen
- Leveranciers non-gas
- Lokale/regionale overheden
- Sponsorpartijen

Deze groepen hebben we vervolgens ingedeeld in vier typen stakeholders te weten beïnvloeder, sleutelfiguur, toeschouwer en geïnteresseerde. Dit vormt de basis voor de uitvoering van de stakeholderdialoog.

Ook de onderwerpen die we in de stakeholderdialoog voorleggen zijn geëvalueerd. Dit is onder andere gedaan in relatie tot de afbouw, maar ook in verband met nieuwe richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI), waaronder een sectorspecifieke richtlijn voor olie en gas. GasTerra hanteert deze richtlijnen bij de niet-financiële verantwoording van het jaarverslag. De evaluatie heeft ertoe geleid dat bij de onderwerpen "rol van GasTerra in de gasmarkt" en 'kennis' in verband met de afbouw het accent meer is komen te liggen op overdracht en beëindiging. De nieuwe GRI-richtlijnen hebben niet tot aanpassingen geleid. De onderdelen uit deze richtlijn worden al geadresseerd in de huidige onderwerpen of zijn door de aard van de onderneming niet van toepassing op GasTerra.

De onderwerpen waarover we met onze stakeholders in gesprek gaan zijn:

Contractuele verplichting
<i>De mate waarin GasTerra voldoet aan zijn huidige contractuele verplichtingen.</i>
Rol van GasTerra in de gasmarkt
<i>De mate waarin GasTerra zijn rol in de gasmarkt uitvoert en overdraagt/beëindigt. Bijvoorbeeld: de mogelijkheid om nog korte termijn verplichtingen aan te gaan, de bijdrage aan de afbouw van de gaswinning in Groningen, het behouden van het kwaliteitsloos TTF, het faciliteren van inname van gas uit Nederlandse kleine velden, het doelmatig inzetten van bergingen.</i>
Economische prestatie
<i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan het financieel resultaat van zijn aandeelhouders en de maatschappij. Bijvoorbeeld: het maximaliseren van de waarde van het aan GasTerra aangeboden gas, de efficiënte uitvoering met een balans tussen kosten en zorgvuldigheid.</i>
Duurzame inzetbaarheid
<i>De mate waarin GasTerra een goede werkomgeving creëert met een daarbij passende cultuur en structuur en medewerkers stimuleert om zich te ontwikkelen Bijvoorbeeld: het zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving, de ontwikkeling van medewerkers binnen en buiten GasTerra, de diversiteit in het personeelsbestand.</i>
Kennis
<i>De mate waarin GasTerra kennis verwerft, ontwikkelt, deelt en overdraagt. Bijvoorbeeld: het delen/overdragen van aan energie-gerelateerde kennis, de participatie in brancheorganisaties, het initiëren en stimuleren van onderzoeken om kennis te verwerven.</i>
Duurzame energievoorziening
<i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan de duurzame energievoorziening. Bijvoorbeeld: het stimuleren van de productie van groen gas, het stimuleren van de waterstofmarkt, het bijdragen aan ontwikkeling en introductie van nieuwe energietechnologieën.</i>
Interne voetafdruk
<i>De mate waarin GasTerra de eigen voetafdruk op het milieu minimaliseert. Bijvoorbeeld: GasTerra's energiezuinige kantoorpand, het beperkt autogebruik voor woon-werkverkeer, het paperless werken, het hybride werken.</i>
Ketenbeheer
<i>De mate waarin GasTerra zich bewust is zijn van rol in de keten. Bijvoorbeeld: het bewustzijn van de aardbevingsproblematiek, de milieuschade bij gaswinning, de maatschappelijke aspecten van geïmporteerd aardgas en de methaanemissies.</i>
Betrokkenheid bij de regio
<i>De mate waarin GasTerra betrokken is bij de regio Noord-Nederland. Bijvoorbeeld: de sponsoring in de regio, het aangaan van samenwerkingsverbanden in de regio, het zoveel mogelijk regionaal inkopen van niet-gasgerelateerde producten en diensten.</i>

Door middel van een enquête konden stakeholders aangeven welk belang zij in verband met de economische, ecologische of sociale impact hechten aan de geselecteerde onderwerpen. Ook zijn stakeholders in de gelegenheid gesteld hun reflectie op het verloop van de afbouw van GasTerra te geven. Daarnaast is gevraagd naar de invloed van de wereldwijde energiecrisis.

Uit de enquête kwam naar voren dat 'contractuele verplichtingen' net als voorgaande jaren het belangrijkste thema blijft voor de stakeholders gevolgd door 'ketenbeheer', 'economische prestatie' en de 'rol van GasTerra in de gasmarkt'. Bij dit laatste onderwerp benoemen stakeholders met name het faciliteren van winning van aardgas uit Nederlandse kleine velden en de bijdrage aan het doelmatig inzetten van de bergingen.

In relatie tot de afbouw van GasTerra neemt het belang van het thema 'duurzame energievoorziening' af. Om de uitkomsten van de enquête goed te kunnen duiden, zijn in aanvulling op de enquête interviews gehouden met diverse stakeholders.

Ten aanzien van de afbouw blijkt dat alle stakeholdergroepen zich bewust zijn van het feit dat GasTerra aan het afbouwen is. Voor iedere groep geldt dat er veranderingen aankomen en deze ondervindt hierdoor eigen uitdagingen. Het blijft belangrijk om transparant te blijven communiceren over de afbouw om partijen te ondersteunen met de aanpassingen die hierdoor nodig zijn. Met veel stakeholders vindt tijdens reguliere gesprekken overleg over de afbouw plaats. Een aantal stakeholders heeft aangegeven dat zij hiernaast ook graag periodiek formeel geïnformeerd willen worden over de afbouw van GasTerra. De energiecrisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne raakt alle stakeholders en de zorgen zijn met elkaar gedeeld.

De uitkomsten van de enquête zijn gebruikt voor het opstellen van de materialiteitsmatrix. De stakeholders vormen de Y-as van de grafiek. De directie heeft met inachtneming van de resultaten van de stakeholderdialoog de positie van de onderwerpen op de X-as bepaald. Uit deze materialiteitsanalyse volgen vier materiële onderwerpen voor 2023 die in het Business Plan en jaarverslag worden genomen: contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame inzetbaarheid. De materiële onderwerpen zijn daarmee ongewijzigd ten opzichte van 2022. Wat opvalt is dat stakeholders een groter belang toekennen aan het onderwerp 'ketenbeheer' dan GasTerra. Uit de interviews is gebleken dat vanuit stakeholderperspectief GasTerra veelal een belangrijke rol heeft in de gasmarkt. Vanuit het perspectief van GasTerra wordt dat belang meer vertegenwoordigd in de thema's "Contractuele verplichtingen" en "Rol in de gasmarkt".

De materiële onderwerpen vormen een belangrijk onderdeel van het jaarverslag en over elk materieel onderwerp rapporteren we de ontwikkelingen in 2022 en de doelstellingen voor het komende jaar. In onderstaand overzicht staan de doelstellingen die we in 2022 in relatie tot de materiële onderwerpen hebben bepaald. Met uitzondering van de doelstelling voor het ziekteverzuim binnen het materieel thema duurzame inzetbaarheid zijn alle doelstellingen behaald. Hierover wordt gerapporteerd in hoofdstuk 2 van dit verslag.

Materiële onderwerpen 2022	Strategische doelen	Doelstelling 2022
Contractuele verplichting	Volume Prijs	Volledig nakomen van de contractuele verplichtingen.
Economische prestatie	Volume Prijs Kosten Anticiperen	Zo goed mogelijk onderhandelen van commerciële contracten. De contracten in ons portfolio zo volledig mogelijk benutten. Het marktpotentieel voor optimalisatie benutten. Marge maken op de in- en verkopen.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	NAM in staat stellen uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie. GasTerra streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Dit jaarvolumes is gebaseerd op de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde graaddagenformule.
Duurzame inzetbaarheid	Anticiperen	Percentage ziekteverzuim in kalenderjaar 2022 <2,5% en 0 ongevallen met verzuim. Begeleiden van medewerkers naar een passende toekomst.

6.1.5. Verslaggevingsprincipes

Informatie	Definitie/berekeningsmethode
Ziekteverzuim (in procenten)	Het aantal verzuimde kalenderdagen (inclusief weekenden) in de observatieperiode, gedeeld door de personeelsomvang (in voltijdequivalenten), vermenigvuldigd met het aantal kalenderdagen in de observatieperiode.
Gemiddelde verzuimfrequentie	Het gemiddelde aantal keren dat een medewerker zich ziek meldt per jaar.
Ongevallen met verzuim	Een ongeval waarbij betrokkene niet binnen 24 uur het werk heeft hervat en waarvoor geen vervangend werk geregeld kon worden. Het oordeel van de Bedrijfsarts is uiteindelijk bepalend of er sprake is van een ongeval met verzuim.
Jaarlijkse compensatie ratio	Het jaarsalaris van de hoogste betaalde functionaris (inclusief vakantiegeld, 13e maand en targetuitkering) gedeeld door de mediaan van alle medewerkers (inclusief vakantiegeld en 13 ^e maand)
Gasverbruik	Het gasverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.
Elektriciteit	Het elektriciteitsverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.
Waterverbruik	Het waterverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van het waterbedrijf.
Papierverbruik	Het papierverbruik conform de tellerstand van de leverancier van de kopieerapparaten.
CO ₂ -compensatie	Verkleining van de voetafdruk in tonnen CO ₂ door te investeren in programma's die een bijdrage leveren aan het verminderen van CO ₂ -emissies.

6.2. Feiten en cijfers

6.2.1. Personeelsontwikkelingen

Ultimo 2021 waren er 117 medewerkers (109,7 Fte) in dienst bij GasTerra. In 2022 hebben elf medewerkers (9,4%) de organisatie verlaten en zijn twee nieuwe medewerkers (1,7%) ingestroomd waardoor per 31 december 2022 108 (101,0 Fte) medewerkers in dienst waren bij GasTerra. Het medewerkersbestand bestaat uit 75 mannen en 33 vrouwen. Daarvan is één medewerker (man) jonger dan 30 jaar. 46 mannen en 17 vrouwen zijn 30-50 jaar en 28 mannen en 16 vrouwen zijn ouder dan 50 jaar. De in 2022 vertrokken medewerkers waren allen man (negen in de leeftijdscategorie 30-50 jaar en twee >50 jaar). De ingestroomde medewerkers zijn een man en een vrouw in de leeftijdscategorie 30-50 jaar).

Naast de eigen medewerkers huurt GasTerra ook externe medewerkers in. Deze medewerkers zijn met name werkzaam op de ICT-afdeling en de facilitaire afdeling. Het gaat in totaal om 53 medewerkers.

GasTerra heeft een eigen cao en een groot deel van het personeel is lid van de bedrijfspakbond VPG². GasTerra is samen met N.V. Nederlandse Gasunie aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De medewerkers van GasTerra hebben een pensioenregeling die hier is ondergebracht. Een toelichting op deze regeling is opgenomen in de jaarrekening.

	2022	2021
Fte (<i>ultimo jaar</i>)	101,0	109,7
Aantal eigen medewerkers (<i>ultimo jaar</i>)	108 (75 mannen, 33 vrouwen)	117 (85 mannen, 32 vrouwen)
Arbeidscontract bepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	5	4
Arbeidscontract onbepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	103	113
Medewerkers onder cao (<i>ultimo jaar</i>)	92	102
Participatiewet (<i>ultimo jaar</i>)	1	1
Detacheringen (<i>ultimo jaar</i>)	0	0
Stagiaires (<i>ultimo jaar</i>)	2	0
Organisatiegraad	>80%	>70%
Uitstroom	11	17
Instroom	2	5
Jaarlijkse compensatie ratio	3,97	N.v.t.
Ziekteverzuim	2,98	1,89
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,99	0,56
Ongevallen met verzuim	0	0

6.2.2. GasTerra's voetafdruk

GasTerra heeft door de aard van zijn activiteiten een beperkte voetafdruk. Waar mogelijk proberen we die nog verder te minimaliseren om de belasting op het milieu ten gevolge van onze bedrijfsvoering zo laag mogelijk te houden.

Ons kantoorpand is gevestigd in de binnenstad van Groningen. Het gebouw, dat uit de jaren tachtig dateert, is volledig gerenoveerd en gemoderniseerd en heeft door de installatie van onder meer zonnepanelen, driedubbel glas, warmte-koude-opslag en led-schermen het hoge energielabel A+ heeft gekregen. Door continue registratie van de energiestromen en het energiegebruik van het pand hebben we een goed inzicht in de energiehuishouding, waardoor we hier efficiënter mee om kunnen gaan. We stimuleren onze medewerkers om voor woon-werkverkeer gebruik te maken van het openbaar vervoer of de fiets. Het aantal parkeerplaatsen bij ons kantoor is beperkt. Drie daarvan zijn voorzien van een oplaadpunt voor elektrische auto's.

Ook voor zakelijke reizen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het openbaar vervoer of van de bedrijfsauto die op groen gas rijdt.

De CO₂-uitstoot van het kantoor, de vlieguren en de leaseauto's compenseren we door 'carbon credits' van de Climate Neutral Group (CNG) te kopen. Hiermee kan deze organisatie investeren in klimaatprojecten in landen waar dit een positief effect heeft op de lokale economie, werkgelegenheid, inkomen, milieu en het klimaat. In 2021 heeft GasTerra 189 ton CO₂-equivalenten gecompenseerd en bijgedragen aan de investering in de lokale productie, distributie en verkoop van efficiënte cookstoves om deze breed toegankelijk te maken voor huishoudens in Afrika (2020: 174 ton).

Nadat het thuiswerkadvies in verband met de Coronapandemie werd opgeheven hebben veel medewerkers ervoor gekozen in een hybride vorm te gaan werken. Dit heeft tot gevolg dat de bezetting op kantoor soms laag is.

Deze hybride vorm van werken heeft effect op GasTerra's voetafdruk voor wat betreft het aantal dienst- en vlieguren en waterverbruik, maar in mindere mate op ons energiegebruik. Dit komt doordat voor de verwarming en koeling van het pand gebruik wordt gemaakt van een techniek waarbij de in het gebouw voor verwarming of koeling gebruikte energie in de grond wordt opgeslagen in waterhoudende lagen. Deze worden in de zomer gebruikt om het kantoor te koelen en in de winter om het te verwarmen. Dit zogenaamde warmtekoudeopslag (WKO-) systeem vereist dat de temperatuur in het gebouw op een bepaald minimumniveau wordt gehouden, omdat anders onbalans ontstaat in de bron. Er is dan sprake van onvoldoende warm of koud water om opgepompt te worden. In dat geval zouden de aanwezige gasketels ingezet moeten worden, waardoor het energieverbruik zou toenemen.

	2022	2021
Gasverbruik	43.696 kubieke meter	39.115 kubieke meter
Elektriciteitsverbruik	351.590 kWh	317.225 kWh
Waterverbruik	591 kubieke meter	379 kubieke meter
Papierverbruik	63.734 vellen	88.041 vellen

6.2.3. Standaarden en normen

Klantgericht, resultaatgericht en verbetergericht zijn de drie kernwaarden van GasTerra. Het zijn deze begrippen die onze medewerkers als uitgangspunt nemen voor hun handelen. Daarbij wordt gewerkt conform een gedragscode, waarin integriteit en respect de leidraad vormen. Nieuwe medewerkers van GasTerra conformeren zich formeel aan de gedragscode aan het begin van hun dienstverband. Ook wordt de gedragscode regelmatig binnen de organisatie onder de aandacht gebracht. GasTerra heeft procedures geïmplementeerd en specifieke instructies voor medewerkers opgesteld om aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming te voldoen.

Een interne auditor licht op gezette tijden de afdelingen door om na te gaan of ze zich aan alle procedures en regels houden. De resultaten van de audits worden met de directie en de accountant doorgesproken, alsmede met de Audit Commissie. Indien gewenst of nodig worden gedragsregels en -procedures aangepast of aangevuld. In 2022 zijn geen overtredingen van de gedragscode en/of aanvullende procedures gemeld.

GasTerra heeft twee vertrouwenspersonen aangesteld van wie één voor ongewenste intimiteiten. Daarnaast is er een klachtenprocedure en een klokkenluidersregeling. Wanneer medewerkers bezwaren of klachten hebben of misstanden constateren waarvoor de oplossing niet kan worden gevonden bij collega's en leidinggevenden, kunnen ze hier gebruik van maken.

In 2022 zijn geen misstanden of gevallen van discriminatie gemeld, heeft niemand een klacht ingediend bij de klachtencommissie en is geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling.

6.2.4. Lidmaatschappen

We zijn actief binnen verschillende samenwerkingsverbanden. We beogen daarmee onder andere kennis uit te wisselen, innovatieve gastoeepassingen te helpen ontwikkelen, de voordelen uit te dragen van gasinzet in de transitie naar een duurzame energievoorziening en regulering te verbeteren. GasTerra is lid van de volgende organisaties en verenigingen:

International Gas Union (IGU)
Eurogas
European Federation of Energy Traders (EFET)
EASEE GAS
CIEP
KVGN
Energie-Nederland
Platform Groen Gas

Daarnaast neemt GasTerra deel aan activiteiten en initiatieven van regionale, lokale of functiegerelateerde verenigingen.

6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen

drs. A.J. Krist – Statutair directeur (CEO)

Annie Krist (1960) studeerde geografie aan de Rijksuniversiteit in Groningen en was na haar afstuderen ook korte tijd werkzaam bij de RUG. Ze begon haar carrière bij N.V. Nederlandse Gasunie in 1987. Ze vervulde diverse commerciële functies bij Gasunie en was in de jaren '90 nauw betrokken bij de aanpassingen die samenhangen met de liberalisering van de gasmarkt.

In 2005 trad zij toe tot het managementteam van Gasunie Transport Services, de beheerder van het landelijke gasnet. Van 2008 tot 2011 was zij Directeur Strategie en Deelnemingen bij Gasunie. In 2011 werd Annie Krist benoemd als Algemeen Directeur van Gasunie Transport Services. Van 1 mei 2016 tot 1 april 2017 was zij daarnaast lid van de Executive Board van N.V. Nederlandse Gasunie. Sinds 1 april 2017 is Annie Krist statutair directeur (CEO) van GasTerra.

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid Vereniging Energie Nederland
Vice-President, Member Governing Board en Executive Committee Eurogas
Associate Member International Gas Union
Voorzitter Stichtingsraad New Energy Coalition (tot 1 januari 2023)
Lid Advisory Board Clingendael International Energy Programme
Bestuurslid Platform Groen Gas
Bestuurslid Stichting ter bevordering van de Ruimtelijke Wetenschappen
Bestuurslid Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-Evenementen Gasunie/GasTerra van het Groninger Museum

Overige functies (bezoldigd)

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Stad Groningen
Vice-voorzitter, Lid Raad van Commissarissen en Audit Committee Stedin

ir. R.E. van Rede – Commercieel directeur (CCO)

Robert van Rede (1964) studeerde Petroleum Engineering aan de Technische Universiteit in Delft. Hij werkte van 1990 tot 1994 bij Petroleum Development Oman. In 1994 begon hij bij de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) waar hij diverse functies bekleedde. Vervolgens werkte hij van 2003 tot 2008 bij het toenmalige Gasunie Trade & Supply als Area Manager Norway/Russia and UK, waarna hij terugkeerde naar de NAM, eerst als Asset Commercial Manager Onshore en vanaf 2010 tevens als Sales Manager. Op 1 oktober 2013 trad Robert van Rede toe tot het directieteam van GasTerra als commercieel directeur (CCO).

Overige functies (onbezoldigd)

Voorzitter Stichting Empower Yourself
Secretaris Rotary Belcampo

drs. F.F. van Koten – Financieel directeur (CFO)

Flip van Koten (1970) studeerde Econometrie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Hij heeft sinds 1994 verschillende commerciële en financiële functies bekleed bij ExxonMobil in Nederland, Engeland, Amerika en Qatar. Van 2007 tot 2011 was hij lid van GasTerra's Raad van Commissarissen en Adviescommissie van Aandeelhouders. Op 1 april 2016 trad Flip van Koten aan als Chief Operational Officer. Sinds 1 oktober 2017 is hij financieel directeur van GasTerra (CFO).

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid en Penningmeester KVGn (tot september 2022)

Bestuurslid en Voorzitter Beleggingsadviescommissie Stichting Pensioenfonds Gasunie

ir. B.C. Fortuyn – Voorzitter Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Bernard Fortuyn (1954) studeerde Werktuigbouwkunde (afgestudeerd in 1981) aan de Technische Universiteit Delft. Met ingang van 12 februari 2018 is de heer Fortuyn benoemd tot voorzitter van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen.

Na zijn studie vervulde de heer Fortuyn diverse functies bij achtereenvolgens SHV Holdings N.V., Air Liquide S.A. en was hij bestuursvoorzitter van N.V. Hoekloos. In 2004 en 2005 trad hij op als onafhankelijk expert in een arbitragezaak. Medio 2005 trad hij toe tot de directie van Siemens Nederland N.V. Vanaf 2010 tot aan zijn pensionering medio 2017 was de heer Fortuyn als lid van de Raad van Bestuur van Siemens Nederland verantwoordelijk voor alle energie-activiteiten van Siemens in Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen

Voorzitter Raad van Toezicht NEMO Science Museum

Voorzitter Raad van Commissarissen NV Juva

Voorzitter Bestuur Stichting Schooldakrevolutie (SDR)

Lid Raad van Commissarissen NRG/Pallas (tot 1 april 2022)

Lid Raad van Commissarissen Oranjewoud NV (vanaf 1 april 2022)

ir. J.W. van Hoogstraten – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Jan Willem van Hoogstraten (1964) studeerde Petroleumwinning (afgestudeerd in 1989) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is sinds 1 maart 2016 lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Na zijn studie Mijnbouw & Petroleumwinning aan de TU Delft is hij begonnen bij Shell waar hij verschillende Well Engineering functies in Schotland, Nigeria, Indonesië en Engeland doorliep. Vervolgens maakte hij de overstap naar Wintershall Noordzee, waar hij diverse operationele en commerciële management functies vervulde.

Bij TAQA Energy was hij initieel als Project Director en sinds 2010 als Managing Director onder andere verantwoordelijk voor de realisatie van één van Europa's grootste commerciële gasopslagen Bergermeer. Begin 2016 is hij door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemd tot CEO van EBN.

Overige functies

Lid College Beheer Maatschap Groningen

Voorzitter Raad van Commissarissen Vereniging NEXSTEP

Voorzitter Koninklijke Vereniging van Gasfabrikanten in Nederland (KVGn)

CEO Bonaire Brandstof Terminals B.V. (tot 1 januari 2023)

Lid Adviesraad Clingendael International Energy Programme (CIEP)

Lid Strategische Adviesraad TNO Energie

Lid Strategische Adviesraad Geologische Dienst Nederland

Lid Stichtingsraad New Energy Coalition (NEC)

drs. R.M. de Jong – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Rolf de Jong (1962) studeerde Bedrijfseconomie (afgestudeerd in 1990) aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is sinds 1 augustus 2016 lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1991 trad hij in dienst bij ExxonMobil en vervulde sindsdien meerdere functies in binnen- en buitenland. Hij was nauw betrokken bij de opsplitsing van Gasunie in de periode 2004-2005. Daarna was hij in de periode 2006-2013 werkzaam in Houston, Texas (USA), onder andere als Manager New Business Development Natural Gas en Manager Planning & Analysis Upstream Ventures. In 2013 werd hij benoemd tot Managing Director ExxonMobil Tanzania in Dar es Salaam. In 2016 werd hij benoemd tot Director Upstream voor Esso Nederland B.V. en President ExxonMobil Holding Company Holland LLC.

Overige functies

Voorzitter College van Beheer Maatschap Groningen

Lid Raad van Commissarissen Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)

Directeur ExxonMobil Producing Netherlands B.V.

drs. R.G. de Jongh – Lid Raad van Commissarissen

Ruud de Jongh (1961) studeerde Geologie (afgestudeerd in 1987) aan de Universiteit in Utrecht met vervolgens een MBA aan de Henley Business School (1997). Hij is sinds 1 april 2016 lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1988 trad hij in dienst van Shell als geoloog, en vervulde sindsdien diverse functies in binnen- en buitenland. Van 1997 tot 2001 was hij werkzaam voor de Shell Production and Development Company in Nigeria. Van 2001 tot 2008 bekleedde hij binnen Shell Gas and Power International de functie van Global LNG Manager en vervolgens die van General Manager Marketing Persian LNG. Van 2010 tot 2016 was hij wederom werkzaam in Nigeria waar hij de Shell belangen in exportgas en LNG behartigde. In 2016 werd hij benoemd tot Vice President Gas and Hydrogen Partnerships van Shell Nederland.

Overige functies

Voorzitter Raad van Commissarissen NAM

Director Shell Geothermal B.V.

International Supervisory Board member New Energy Coalition Business School

mr. drs. T.W. Langejan – Lid Raad van Commissarissen

Theo Langejan (1957) studeerde Rechten (afgestudeerd in 1981) aan de Rijksuniversiteit Leiden en Bedrijfskunde (afgestudeerd in 1982) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is sinds 15 februari 2016 lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1983 trad hij in dienst bij het Ministerie van Financiën. Sindsdien heeft hij diverse functies bekleed binnen onder andere het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tussen 2010 en 2014 was de heer Langejan voorzitter van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Zorgautoriteit. Van 2015 tot 2017 was de heer Langejan bestuursadviseur bij Twynstra Gudde. Sinds 2017 is hij bijzonder bestuursadviseur bij de Pensioenfederatie. Namens de Pensioenfederatie was hij betrokken bij de ontwikkeling van het pensioenakkoord in 2019 en is hij betrokken bij de uitwerking daarvan in nieuwe wet- en regelgeving.

Overige functies

Voorzitter Raad van Advies Pensioen Bestuur en Management

ir. J.M.W.E van Loon – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Marjan van Loon (1965) studeerde Chemical Engineering (afgestudeerd in 1989) aan de TU Eindhoven. Zij is sinds 1 januari 2016 lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1989 trad ze in dienst bij Shell als chemisch technoloog. Sindsdien heeft ze meerdere functies in binnen- en buitenland bekleed. In de periode 1997-2007 was zij werkzaam in Australië als Technical Manager van de Karratha Gas Plant en in Maleisië als Regional Manager LNG & Gas Processing. In 2007 werd zij benoemd tot Global Manager LNG and Gas Processing en vanaf 2009 was zij Vice President Integrated Gas and LNG. Per 1 januari 2016 is zij benoemd tot president-directeur van Shell Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen
Lid Dagelijks Bestuur VNO-NCW
Bestuurslid Vemobin
Voorzitter Stichting Christiaan Huygensprijs
Lid Economic Board Den Haag
Lid Economic Board Zuid-Holland
Lid Adviesraad voor de Landmacht
Lid Klankbordgroep NL Krijgsmacht
Commissaris VDL

drs. E.W.E. Pijs – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Esther Pijs (1973) studeerde Geschiedenis en Internationale Betrekkingen (afgestudeerd in 1997) aan de Universiteit Utrecht. Zij is sinds 8 april 2022 lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Esther Pijs is sinds 1 april 2022 directeur-generaal Groningen en Ondergrond bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daarvoor was ze sinds 2020 directeur Warmte & Ondergrond bij het directoraat-generaal Klimaat & Energie bij hetzelfde ministerie. Eerder was zij directeur van de projectdirectie Gastransitie Groningen bij het ministerie van EZK, en vervulde ze diverse functies, waaronder directeur Regio bij de ministeries van EZK en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Overige functies

Mevrouw Pijs heeft geen overige functies.

drs. L. Zirar – Lid Raad van Commissarissen

Lahcen Zirar (1975) studeerde economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam (afgestudeerd in 2000). Hij is sinds 1 april 2019 lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

Vanaf 2001 bekleedde hij diverse economische en commerciële functies bij ExxonMobil, zowel in Upstream als Downstream, onder andere in Nederland, België, Qatar en de Verenigde Staten. Thans is hij Commercial Manager Upstream Nederland/UK SNS bij ExxonMobil.

Overige functies

De heer Zirar heeft geen overige functies.

6.2.6. Begrippenlijst

Balanceren	Het in evenwicht houden van de gasstromen in het gastransportnet.
CO ₂	CO ₂ is een scheikundige afkorting voor koolstofdioxide. CO ₂ is een broeikasgas dat warmte in de atmosfeer vasthoudt waardoor de temperatuur van de aarde stijgt (het broeikaseffect). CO ₂ komt vrij bij de verbranding van biomassa zoals hout en plantenafval en fossiele brandstoffen: olie, gas en kolen. Bij de verbranding van aardgas komt veel minder CO ₂ vrij dan bij de verbranding van olie en kolen: 30 procent minder CO ₂ vrij ten opzichte van olie; en zelfs 50 procent minder CO ₂ ten opzichte van steenkool.
G-gas	Groningen-gas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen. G-gas is een laagcalorisch gas (L-gas).
Gasjaar	Een gasjaar loopt van 1 oktober tot 1 oktober.
Governance	De wijze van bestuur en toezicht.
GRI	Global Reporting Initiative, wereldwijde richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.
Groen gas	Biogas met de kwaliteit en de verbrandingseigenschappen van aardgas.
Handelsplaatsen	Virtuele handelsmarkten voor gas.
Hernieuwbare gassen	Gasvormige energiedragers van niet-fossiele oorsprong.
H-gas	Hoogcalorisch aardgas, ofwel gas met een hoge calorische waarde. Dit gas bevat relatief veel hogere koolwaterstoffen en bevat daardoor meer energie dan laagcalorisch gas.
Kleineveldenbeleid	Overheidsbeleid gericht op de bevordering van de productie van aardgas uit de kleinere gasvelden in Nederland. Kleine velden zijn andere velden dan het Groningenveld.
L-gas	Laagcalorisch aardgas, ofwel gas met een lage calorische waarde. Groningengas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen, is laagcalorisch gas.
LNG	Liquefied Natural Gas, ook wel vloeibaar aardgas genoemd.
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive, Europese beleggingsrichtlijn om beleggers en de integriteit van de financiële markten te beschermen, om eerlijke, transparante, efficiënte en geïntegreerde financiële marktwerking te bevorderen en om de Europese beurshandel en beleggingsmarkt verder te harmoniseren.
TSO	Transmission System Operator, beheerder van een (landelijk) transportnet.
TTF	Title Transfer Facility, virtuele handelsmarkt voor gas in Nederland.

6.2.7. GRI Index

GRI content index

Verklaring van gebruik	GasTerra heeft de in deze GRI-index genoemde informatie gerapporteerd over de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 met verwijzing naar de GRI standards.
GRI 1 used	GRI 1: Foundation 2021

GRI STANDARD	DISCLOSURE	LOCATIE
GRI 2: General Disclosures 2021	2-1 Informatie over de organisatie	Hoofdstuk 1
	2-2 Entiteiten die zijn opgenomen in de duurzaamheidsrapportage van de organisatie	Hoofdstuk 6
	2-3 Rapportageperiode, frequentie en contactgegevens	Hoofdstuk 6
	2-4 Herformuleringen van informatie	Hoofdstuk 6
	2-5 Externe verklaring	Hoofdstuk 3, 5 en 6
	2-6 Activiteiten, de rol in de keten en overige relaties	Hoofdstuk 1, 2 en 6
	2-7 Personeelsgegevens	Hoofdstuk 6
	2-8 Extern ingehuurd medewerkers	Hoofdstuk 6
	2-9 Bestuursstructuur en samenstelling	Hoofdstuk 3
	2-10 Selectie en benoeming van het hoogste bestuursorgaan	Hoofdstuk 3

	2-11 Voorzitter van het hoogste bestuursorgaan	Hoofdstuk 3
	2-12 Rol van het hoogste bestuursorgaan in management van impacts van de organisatie	Hoofdstuk 3
	2-13 Delegeren van verantwoordelijkheid voor het beheersen van effecten	Hoofdstuk 3
	2-14 Rol van het hoogste bestuursorgaan in de duurzaamheidsrapportage	Hoofdstuk 3
	2-15 Belangenverstrengeling	Hoofdstuk 3
	2-16 Communicatie over kritische zaken	Hoofdstuk 2
	2-17 Kennis van het hoogste bestuursorgaan	Hoofdstuk 3 Hoofdstuk 6
	2-18 Evaluatie van het functioneren van het hoogste bestuursorgaan	Hoofdstuk 3
	2-19 Renumeratiebeleid	Hoofdstuk 3
	2-20 Proces van renumeration	Hoofdstuk 3
	2-21 Jaarlijkse compensatie ratio	Hoofdstuk 6
	2-22 Verklaring over de duurzaamheidsstrategie	Voorwoord
	2-23 Standaarden en normen	Hoofdstuk 3 Hoofdstuk 6
	2-24 Inbedding van standaarden en normen	Hoofdstuk 6
	2-25 Proces om negatieve impacts te herstellen	Hoofdstuk 3
	2-26 Mechanisme voor het inwinnen van advies en het uiten van zorgen	Hoofdstuk 3 Hoofdstuk 6

	2-27 Naleving van wet- en regelgeving	Hoofdstuk 1 Hoofdstuk 6
	2-28 Lidmaatschappen	Hoofdstuk 6
	2-29 Stakeholdermanagement	Hoofdstuk 1 Hoofdstuk 6
	2-30 Collectieve arbeidsovereenkomst	Hoofdstuk 6
GRI 3: Material Topics	3-1 Proces van vaststelling materiële onderwerpen	Hoofdstuk 1 Hoofdstuk 6
	3-2 Lijst met materiële onderwerpen	Hoofdstuk 1 Hoofdstuk 6
	3-3 Management van materiele onderwerpen	Hoofdstuk 2
GRI 201: Economic Performance 2016	201-1 Directe economische waarde gegenereerd en gedistribueerd	Hoofdstuk 2
GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016	203-2 Significante indirecte economische impact	Hoofdstuk 2
GRI 401: Employment 2016	401-1 Nieuwe medewerkers en personeelsverloop	Hoofdstuk 2 Hoofdstuk 6

6.2.8. Colofon

Uitgave:
GasTerra B.V.
Postbus 477
9700 AL GRONINGEN

Het jaarverslag is online beschikbaar op onze website: <https://jaarverslag2022.gasterra.nl/>

De Engelse vertaling van het jaarverslag is beschikbaar op:

<https://jaarverslag2022.gasterra.nl/english-version>

Engelse vertaling: USP Translations

De Nederlandse versie is leidend.

Heeft u naar aanleiding van dit jaarverslag vragen of suggesties ter verbetering? Dan kunt u contact opnemen met de Afdeling Communicatie via e-mail of telefoon.

E-mail: communicatie@gasterra.nl
Telefoonnummer: 050-364 8648.

Februari 2023

www.gasterra.nl